

NAPRZÓD

Organ polskiej partii socjalno-demokratycznej.

Wychodzi codziennie o godz. 7 $\frac{1}{2}$ rano, a w poniedziałki i dni poświęcone o godz. 10 rano.

Ogłoszenia (Inseraty)

kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz po 30 halerzy, następnym po 10 hal. — Nadstaw od miejsca wiersza drukiem potwowym po 40 hal. za każdy raz. Siuby, zaręczyły i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamieszkałych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacje otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcja rękopisów nie swracon i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Redakcja: Kraków, Grodzka 55.

Administracja: Sławkowska 29.

Dział inseratowy: Poselska 15.

Adres na telegramy: Naprzód Kraków.

Telefon: Redakcyjny Nr. 396, Administracyjny Nr. 624.

Prenumerata wynosi miesięcznie:

z odсылką 2 kor., bez odсылki 1 kor. 60 h, za granicą 2 mk. 30 fen., 3 fr. 50 ct., 2 $\frac{1}{2}$ szyl., 70 ct. ameryk.

Prenumerata tygodniowa w Krakowie 40 hal.

Konto czekowe Nr. 834.095.

Numer pojedynczy 8 halerzy, poniedziałkowy i poświęcony 4 halerze.

Konstytucja rosyjska.

Ukazał się wreszcie manifest carski, przynoszący państwu rosyjskiemu konstytucję.

Jakkolwiek konstytucja ta wywalczona przez rewolucję — masowymi strejkami i demonstracjami zbrojnymi proletariatu — przy odgłosie pękających bomb, które rozszarpały Plewego, Sergiusza i tylu innych satrapów carskich — jednakowoż nie jest ona dziełem rewolucji, lecz dziełem biurokracji, chcącej powstrzymać dalszy rozwój ruchu rewolucyjnego.

Ustanowiona pod wpływem ciosów otrzymanych na Dalekim Wschodzie i pod naporem rewolucji wewnętrznej „duma państwa“ bardzo dalekie tylko podobieństwo zdradza z zachodnio-europejskimi parlamentami i daleką jest też od tego, by zaspokoić dążności konstytucyjne w Rosji. Nie powstrzyma ona fal rewolucji, które właśnie teraz wzbierają będą coraz gwałtowniej.

„Konstytucja“ ta nosi na sobie wyraźne piętno swych autorów Bułyginów i Pobiedonoscewów. Niema w niej ani słowa o wolności osobistej i obywatelskiej, o wolności prawnego i prasy, o wolności zgromadzeń i stowarzyszeń, o zniesieniu żandarmeryi i postępowania administracyjnego, o zniesieniu ograniczeń prawnych dla Polaków, żydów i t. d., o amnestyi dla „przestępców“ politycznych... Wszystko to pozostawiono do rozstrzygnięcia „dumie państwowej“, czyli izbie państwa. Rolę izby wyższej odgrywać ma istniejąca już obecnie t. zw. rada państwa, złożona z mianowanych przez cara urzędników. Duma, wybierana na lat 5, zwoływana ma być przez cara na sesje i przez cara odraczana, ewentualnie rozwiązywana przed upływem kadencji. Ustawy, wedle ogłoszonego ukazu, mają się stawać prawomocnymi po uchwaleniu ich zgodnym i przez obie izby i sankcyi carskiej. Wrazie różnicy zdań między obu izbami ma doprowadzać do porozumienia mieszana komisya złożona z członków dumy i rady państwa. (!?) Duma wybiera corocznie swoje prezydium.

Uchwały prawomocne dumy zapadają większością $\frac{2}{3}$ głosów. Duma obraduje i głosuje nad projektami rządowymi; posiada także prawo inicjatywy, mianowicie 30 posłów może wnieść projekt ustawy. Przeciw obstrukcyi z góry obmyślany jest środek, który naraża na szwank całe znaczenie dumy: car może w razie „zbyt długich“ obrad dumy nad jakimś projektem przekazać go wprost radzie państwa. Bliższe swoje kompetencje ma дума sama uchwalić przez specjalną komisję.

Prawo wyborcze jest ograniczone wysokim cenżusem. Dla Polski i kilku innych podbitych prowincyj są przepisy wyjątkowe w ordynacyi wyborczej.

To jeszcze zaznaczyć należy, że w konstytucyi tej niema wzmianki o jakiejkolwiek autonomii dla ujarzmionych narodowości. Polacy są więc z góry skazani na majoryzację ze strony Rosyan w dumie.

Ale jakąkolwiek jest ta konstytucja, jednak stanowi ona epokę w historii państwa rosyjskiego i Europy. Albowiem z chwilą jej ogłoszenia skończyło się samodzielnictwo carskie. Car musiał się swą władzą podzielić z ludem, przestał być absolutnym, samowładnym monarchą.

Dzień 19 sierpnia 1905 stanowi zatem epokę. Od tego dnia datuje się początek końca absolutnego caratu.

Konstytucja obecna jest w każdym razie wstępem do rzeczywistej konstytucyi, którą sobie rewolucja wywalczy!

Zjazd Kas chorych.

W trzecim dniu Zjazdu ukończono obrady. Posiedzenie otworzył przewodniczący tow. Beson (Lwów).

O reformie ubezpieczenia chorych referował tow. Hackenberg, przedkładając następującą rezolucję:

„Uznane a ciężkie braki istniejącej ustawy nie zostały usunięte w programie, natomiast dopuszczono się całego szeregu nowych, ciężkich niewłaściwości, które przy wprowadzaniu ustawy staną się powodem rozlicznych trudności.

Koło ubezpieczonych powiększonym jest w „programie“ tylko pozornie. Szerog osób, dotąd w pełni ubezpieczonych, wykluczonym zostanie na przyszłość z ubezpieczenia (robotnicy domowi, funkcyonaryusze), lub będą te osoby traktowane jako częściowo ubezpieczone. Inna kategoria niesamodzielnych osób, jak dotychczas, tak i nadal usunięta będzie od ubezpieczenia (rękodzielnicy domowi, służba okrętowa, robotnicy rolni).

Tak samo odnośnie do wsparć kieruje się program względami na możliwie największą taniość. Wszystkie osoby, podlegające ubezpieczeniu na wypadek choroby, zostaną rozdzielone według 6 klas zarobkowych, przyczem nie będzie się uwzględniało w całości istotnego zarobku. Korzystniejsze ukształtowanie zasiłku dla chorych, obecnie możliwe, będzie zupełnie niemożliwem. Tylko drogą utworzenia funduszu zapomogowego, który musiałby być dotowanym przez robotników, możnaby nie dopuścić do zmniejszenia zasiłku dla chorych, udzielanego dziesiątkom tysięcy członków.

Szczupła liczba klas zarobkowych niemożliwą jest do przyjęcia dla ubezpieczenia chorych. Bardzo niedopuszczalnym jeszcze jest usunięcie ruchomości zasiłku dla chorych. Natomiast z radością powitać należy podwyższenie okresu udzielania zasiłku na jeden rok.

Jeżeli ubezpieczeni ponoszą znaczną szkodę skutkiem systemu klas zarobkowych, system oszczędzania na chorych członkach, to na Kasy chorych nałożono wielkie ciężary na rzecz ubezpieczenia chorych obcych instytucyj. I tak mają Kasy łożyć na utrzymanie szpitali w wydatnym stopniu. Przedewszystkiem zaś mają wziąć na siebie sanację zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków. Z całą stanowczością należy podnieść protest przeciw temu, aby Kasy chorych, które tylko z wielkim trudem mogą się utrzymać, wciągnano w wir deficytowej gospodarki zakładów ubezpieczeń.

Przez usunięcie wszelkiego poważnego wpływu zarządu Kas na regulowanie stosunków lekarskich, na mianowanie kierujących urzędników i innych funkcyonaryuszów, jakoteż przez zawieszenie polityczną, przebiegającą się w projekcie, stworzono źródło niezliczonych sporów, które niemożliwliwają fachową administrację Kas.

Żywo zastrzedz się należy przeciw temu, aby Kasy chorych przyjmować musiały na siebie olbrzymi ciężar pracy na rzecz ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków. Doświadczeni wykazywali, że następstwem tego rozdzielenia pracy byłoby ciężkie obciążenie finansów naszych Kas chorych. Kasy chorych mogłyby tylko wtedy przyjąć na siebie tego rodzaju ciężary, gdyby cały system ubezpieczenia od kalectwa oparto na Kasach chorych i gdyby zarząd wychodził w myśl uchwały II. austriackiego Zjazdu Kas chorych z łona samychże Kas chorych.

Defraudowanie wkładek w Kasach powiatowych było dotychczas bezkarnem, podczas gdy, w myśl rozstrzygnięcia trybunału administracyjnego, podobne sprawy w Kasach korporacyjnych podlegały za sobą wyroki za sprzeniewierzenie. Program uznaje nieodpisywanie ściganych wkładek u wszystkich Kas chorych za bezkarne. Trudności, które dotąd tylko powiatowe Kasy chorych miały do przezwyciężenia, powstały także dla Kas korporacyjnych.

Tego rodzaju reformę ubezpieczenia chorych, która nieuwzględnia żadnych jaskrawo wykazanych braków, lecz do dawnych wadliwości dorzuca nowe, równie znaczne, musi Zjazd Kas chorych odrzucić w sposób jak najbardziej stanowczy. Zjazd Kas chorych raczej zrezygnowałby na razie z reformy i zażądałby najszybszego przeprowadzenia ubezpieczenia na wypadek kalectwa, jeżeliby nie można obecnie uzyskać innej reformy, jak ta, którą zawiera program rządowy.

Nastąpił referat tow. Widholza o reformie ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków.

W dyskusyi przemawiał między innymi tow. Nacher (Lwów), podnosząc, że pomoc, udzielana przez władze przy egzekucyi, dowodzi, o ile władze sdołne są do współdziałania w ubezpieczeniu robotniczym. Galicyjskie Kasy posiadają dziesiątki

tyścy koron w nieściągalnych zaległościach. Rekursów się nie załatwia. Tego roku załatwiono rekurs, wniesiony przed trzynastu laty. Chociaż obowiązkiem jest władz wspierać powiatowe Kasy chorych, pozwalają one jednak nie chcącym płacić wkładek przedsiębiorcom zakładać nowe Kasy.

Tow. Nacher (Lwów): Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków przedstawia się w Galicyi okropnie. Ludzi okaleczających w tartakach uznaje się za niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia. Taki hrabia Potocki lub książę Lubomirski nie mogą przeciw liczyć się z ustawą. Defraudacje szerzą się w zaskarżający sposób. Przyznawanie rent jest poniżej wszelkiej krytyki. Profesor uniwersytetu Machek oświadczył jako sądowy rzeczoznawca, że okaleczenie oka nie jest nieszczęśliwym wypadkiem. Pewnej 18-letniej dziewczynie, której spała się prawa ręka, tak, że stała się niezdolną do pracy, przyznano po ośmiu posiedzeniach sądu rozjemczego całych 12 procent!

Jednogłośnie uchwalono rezolucję:

„Deficytowa gospodarka zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków doszła do tego stopnia, że poszczególnym instytucjom grozi bankructwo po kilku latach. Wobec tego projekt rządowy odnosi się do kwestyi sanacyjnych w sposób całkiem nieodpowiedzialny. Należy wprawdzie pochwalić, iż ograniczoną zostanie oszukańcza defraudacja wkładek, przez zastąpienie ubezpieczenia kolektywnego indywidualnem. Rząd jednak tę korzystną stronę projektu wypaczył, wprowadzając kontyngentowanie ogółu wkładek. Ponieważ rząd nie chce przeprowadzić sanacyi na koszt przedsiębiorców, co jedynie byłoby dopuszczalnym prawnie i moralnie, przeto z konieczności musi zwalić skutki deficytu na okaleczających robotników.

Z całą stanowczością musi się zastrzedz Zjazd Kas zarówno przeciw nałożeniu kosztów leczenia na Kasy chorych, t. j. na robotników, jakoteż przeciw zmniejszaniu t. zw. małych rent, przeciw podziałowi robotników na klasy zarobkowe i wymiarowi rent według pięciu grup. Wszystkie te środki mają wyłącznie na celu obniżyć już i tak zbyt skromne renty dla okaleczających.

Ubezpieczenie na wypadek kalectwa wyszło z prawa odszkodowania i poręki. O ile robotnik sam nie zawinił, zobowiązany jest przedsiębiorca przez prawo cywilne do naprawienia całej szkody i do zapłaty kosztów leczenia. Obecna ustawa wprowadza zamiast tego 60 procentową rentę i w ten sposób każe robotnikowi przyczynić się do odszkodowania o 40 procent. Jeśli tak dalej obniżyć się będzie renty, to robotnik będzie musiał w myśl prawa cywilnego domagać się całkowitego odszkodowania.

Sanacja w tej drodze jest niedopuszczalną i niemożliwą do osiągnięcia. Zjazd Kas chorych żąda natomiast, aby obok zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom, rozszerzenia koła ubezpieczonych (wciągnięcie rolnictwa, żeglugi morskiej, rzemiosła, przemysłu domowego), podjęto także stanowczą walkę z oszukańcami malwersantami (przez indywidualne ubezpieczenie, karno-sądowe dochodzenie, przymusowe listy zarobkowe); oraz domaga się utrzymania miary w kosztach zarządu i stopniowego podwyższania zbyt małych wkładek. W szczególności powinni przedsiębiorcy spowodowani przez siebie deficyt sami amortyzować.

Przez odpowiednią reformę administracyi należy osiągnąć istotne korzyści. Przedewszystkiem należy umożliwić w komisjach rentowych ustne przesłuchiwanie ubiegających się o rentę w obecności reprezentantów robotników i przedsiębiorców. W ten sposób interesowani będą w stanie zapoznać się z całym organizmem i uzyskać większy nań wpływ.

Należy się domagać od rządu, aby przyjął na siebie wszystkie te świadczenia, których dotąd niesłusznie wymagano od zakładów, jak odszkodowanie za inspekcyjny przemysłową, kosztą zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom, wydatki na korespondencyj i t. p.

Odnosnie do wymiaru rent domaga się Zjazd: 1. Obowiązkowo należy się odszkodowanie za te nieszczęśliwe wypadki, jakie zdarzają się w drodze do pracy i z pracy, oraz zatrucia przemysłowe i t. p.

2. Wymiar renty ma wynosić 100 procent, a przy zupełnej niezdolności 120 procent zarobku z ostatniego roku pracy. Odpowiednio do tego należy podwyższyć renty wdowie i sierocie. Jak długo istnieje obecny wymiar renty, należy przyznać robotnikom przysługujące im według kodeksu cywilnego prawo skargi przeciw przedsiębiorcy o odszkodowanie za ból i rentę 40 proc. wynagrodzenia szkody.

3. Za podstawę zarobku ma być uznany rzeczywisty zarobek roczny wraz z naturaliami, które należy ocenić według miejscowych cen przeciętnych. U osób, zarabiających mniej jak 700 K rocznie, należy przyjąć tę kwotę jako zarobek roczny. Tak samo odnośnie do uczniów, praktykantów, oraz młodocianych osób, niezupełnie wykształconych, z modyfikacją, że podstawę zarobku podwyższa się odpowiednio w miarę wieku.

4. Należy znieść wypłatę odprawy pobierającą rentę. O ile zaś to koniecznem jest odnośnie do cudzoziemców, to ma być uskutecznioną w pełnej wysokości wartości kapitału.

Zjazd uchwalił nadto wniosek, domagający się, aby jak najrychlej podjęto kroki przeciw chorobie bieli ołwiowej.

Następnie wybrano komisję centralną Kas chorych, do której wszedł z Galicyi tow. Nacher ze Lwowa. Komisya ukonstytuowała się, obierając przewodniczącym tow. dra Verkanfa. Na pierwszym posiedzeniu komisyi uchwalono Kasom chorych zalecić obeślanie mającego się odbyć w Wiedniu międzynarodowego kongresu w sprawie ubezpieczenia robotniczego.

KRONIKA.

Z powodu braku miejsca odkładamy do najbliższego numeru szereg korespondencyj z ruchu robotniczego: z Krakowa, Przemysła i Stryja.

Uniwersytet ludowy. W Cieszynie powstaje robotniczy oddział miejscowy Uniwersytetu ludowego. W niedzielę ubiegłą przywieźli do Cieszyna delegaci krakowskiego oddziału miejscowego, tow. E. Bobrowski i p. St. Wolff bibliotekę z 300 dzieł przeważnie naukowych. Bibliotekę zarządzać będzie na razie aż do ukonstytuowania się oddziału miejscowego tow. T. Reger.

W dyskusyi, jaka toczyła się w czasie po-ufnego zebrania w tej sprawie, zabierali głos tow. Reger i dr Kunicki i wskazywali na pilną potrzebę tworzenia oddziałów miejscowych Uniwersytetu ludowego w całym szeregu gmin śląskich, gdzie przedewszystkiem potrzeba dobrych ksiązek polskich.

Spodziewać się należy, że wobec sprzyjających warunków zarząd główny Uniwersytetu ludowego rozwinię energiczną działalność organizacyjną na Śląsku.

Z dyrekcji teatru miejskiego. Z powodu wielkiej ilości niezem niezasadzonych próśb o udzielenie wolnych biletów wstępu do teatru, dyrekcya teatru zawiadamia, że stanowczo żadnych wolnych biletów wstępu wydawać nie będzie.

Sprostowanie urzędowe. Nst 286/5/5. Do Szanownej Redakcyi czasopisma „Naprzód“ w Krakowie. Odnosnie do artykułu wydrukowanego w Nrze 215 czasopisma „Naprzód“ z daty Kraków, dnia 8 sierpnia 1905 z napisem „Marsz śmiertelny do Jarosławia“ — wzywam Szanowną Redakcyję po myśl § 19 ustawy prasowej wskutek żądania c. i. k. komendy 10 korpusu w Przemyslu z dnia 12-go sierpnia 1905 M. A. Nr. 6523 do obwieszczenia następującego sprostowania. Opisany w powyższym artykule fakt jest z prawdą niezgodny. W szczególności: Nieprawdą jest, jakoby oddziały wojskowe odziane były w t. zw. „Waffenroki“ i byli w pełnym rynsztunku bojowym, jakoby pułki wracały z Koniaczowa z dziełsiatkowane, jakoby dwukilometrowa droga od rzeki Sanu do miasta zaścieniona była żołnierzami, dotkniętymi udarem słonecznym, jakoby na drodze, w rowach, w przyległych domach leżeli bezprzytomni żołnierze, jakoby oficer, kadet lub któryś żołnierz był umarł, jakoby dopiero o godzinie 1 po południu zjawił się lekarz, jakoby w nocy przez ulice miasta co chwila przewożono do szpitala chorych żołnierzy. Natomiast prawdą jest, że zarządzone marsz w rynsztunku bez polnych przyrzędów („Marschadjustierung ohne Feldgeräte“), że na przeszło 3000 ludzi jedenastu wskutek upału i wyczerpania pozostało w polu, że tylko jednego żołnierza odano do szpitala, a i ten już po południu tego samego dnia wyzdrowiał, inni zaś po krótkim czasie w koszarach wypoczęli, że przy każdym oddziale wojskowym był lekarz i natychmiast interweniował. Kraków dnia 17 sierpnia 1905. C. k. radca sądu krajowego wyższego i prokurator państwa. W z.: Podpis nieczytelny.

W sprawie niedawnego zamachu na sułtana donoszą z Konstantynopola do pism francuskich: Uwięziony jako współwinny zamachu na sułtana Abdul-Hamida Belgijczyk Joris miał zeznać, że maszyna piekielna, rozłożona na części składowe, została przemyconą do filii „Singer

Company", dynamit zaś w małych pakietach prz. był na bułgarskich statkach z Warny. Przez obserwowanie osmiu uroczystości selamlikowych skontrolowano czas, jakiego sułtan potrzebuje na przebycie drogi od wyjścia z meczetu do miejsca, w którym wybuch nastąpił i uregulowano na tej podstawie przyrząd zegarowy na dwie minuty. Tylko okoliczności, że sułtan tym razem przez szeik ul Islama, który mu przedłożył prośbę jakąś, został przez minutę zatrzymany, zawdzięcza on swe ocalenie. Przyrząd zegarowy został nie przez woźnicę, lecz przez Różę Fayn puszczony w ruch. Joris zeznał dalej, że gdyby się zamach był udał, to byłyby w mieście nastąpiły dalsze wybuchy i zamieszki, aby w ten sposób spowodować interwencję europejskich mocarstw.

Statystyka ludności żydowskiej. Podług ostatnich wykazów statystycznych, najwięcej ludności żydowskiej ze wszystkich miast europejskich posiada Warszawa, bo 220.000. Po Warszawie idą Peszt 166.000, Wiedeń 149.000, Londyn 120.000, Berlin 88.000, Paryż 75.000, Amsterdam 56.000, Lwów 43.000, Sztambuł 40.000 itd. Najmniej liczą Madryt (300), Ateny (300) i Sztokholm (120). Z miast amerykańskich najwięcej żydów mieszka w Nowym Jorku 700.000.

Zmiana firmy. Jesteśmy proszeni o podanie do publicznej wiadomości, że skład fortepianowy pod firmą „B. Gabrylska“ prowadził obecnie i nadal prowadzić będzie właścicielka tegoż pani Bronisława Gabrylska we własnym zarządzie.

Z doli krawczyń. Z „chrześcijańskiej“ pracowni majsterka Hejduka dochodzą nas często zażalenia na wyzysk tam uprawiany, na system szpiclowski i samowolę wobec robotnic. Ponieważ pisma robotnicze napiętnowały odpowiednio „chrześcijańskiego“ majsterka, postanowił on zemścić się na jednej z robotnic, wydalał ją z pracy. Nie podobało p. Hejdukowi, iż robotnica należy do organizacji, że obojętnie patrzeć nie może na majsterską gospodarkę. Wydalała wnosiła przeciw majstrowi skargę do sądu przemysłowego o miesięczne wypowiedzenie, ponieważ majster wypowiedział jej na 14 dni, zamiast na miesiąc, jak wymagały tego warunki pracy. Wydalenie nastąpiło skutkiem denuncji subjekta Foglera, oczywiście separatysty.

W „sprostowaniu“ swoim wychwalał się p. Hejduk, iż doskonale płaci robotnikom. Przypominamy jednak p. majstrowi, że przykrawacze pracującej już 4 rok płacił tylko 30 K, 2 robotnikom po 12 K, 2 po 10 K, jednej 9 K, je dnej 7 K miesięcznie. Do Kasy chorych zapisał p. Hejduk robotnicę dopiero 7 b. m., to jest po napiętnowaniu stosunków w jego pracowni.

Porwane dziecko. Z Jarosławia donoszą: Na święto Matki Boskiej 15 b. m. udają się z różnych stron kraju liczne rzesze pobożnych na Kalwaryę pałacową koło Przemysła. Onegdaj jedna z kompanij przechodziła wśród szeregów przeróżnych dziadów, żebraków i kalek. Gospodyni z pod Jarosławia dała centa chłopakowi-kalece, śledzącemu na wózku. Chłopak biorąc jałmużnę zażalenie zawała: „Mamo dajesz mi centa, czy mnie nie poznajesz?“. Kobieta przypatrzyła się dziecku i ze słowami: „Toż to mój syn“, upadła zemdlą na ziemię. Sąsiedzi kobiety, wiedząc, że przed kilku laty, również podczas odpustu na Kalwaryi, zagubił się syn jej i nadaremnie go latami poszukiwała, otoczyli dziada, silnego, brodatego mężczyznę i poszli po żandarma.

Dziad najpierw pociągnął do siebie wózek z chłopakiem, widząc zaś, że pątnicy go otaczają, dobył noża i jednego z najbardziej napierających włóścian pchnął nożem w pierś, nóż jednak ześliznął się po rzemieniu torby, tymczasem nadbiegli żandarmi i uwięzili dziada, któremu inne dziady już spieszili na pomoc. Chłopaka sprawdzonego do kancelaryj gminnej i tam zeznał, że gdy przed trzema laty zabrał się w Kalwaryi, dziad zabrał go i obiecał odprowadzić do matki, tymczasem zawiódł go do jakiejś swej chaty, tam związał go, położył jego nogę na dwóch płniakach i silnym skokiem na nogę złamał ją chłopcu. Następnie złamaną w bok skrzył i przywiązał do drugiej, dopóki złamana noga w tem położeniu nie zrosła się. Nadto poza uszami porobił chłopcu cięcia i rany czemś drażnił, tak, że chłopiec dostał za uszami dwie trwałe gule.

Chłopca, w taki straszny sposób okaleczonego, obwoził łotr po jarmarkach i miejskich odpustach, omijał tylko Kalwaryę i od czasu zabrania chłopca pojawił się z nim teraz dopiero tu po raz pierwszy. Żandarmeryja zabrała się energicznie do śledztwa, gdyż chłopak zeznał, że w ten sam sposób, ten sam dziad jeszcze dwóch chłopców okaleczył i dalej gdzieś pozbył. Wypadek opisany nie jest odoosobnionym, zwrócić się przeto należy do wszystkich władz bezpieczeństwa, ażeby szczególnie podczas odpustów zwracały uwagę na żebraków i z pewnością nie przyniosłoby ujemnej ludzkiej dobroczynności, gdyby raz na zawsze usuwano żebraków z miejsc odpustowych, omentarzy i jarmarków.

Pogłoska o Internowaniu Sienkiewicza, hr. Platera, hr. Zamojskiego i Chelchowskiego, podpisanych na memoryale w sprawie reform w Królestwie, okazuje się, według informacji „Czasu“, nieprawdziwą. Rozkaz opuszczenia Warszawy otrzymał podobno tylko hr. Tyszkiewicz.

Skazanie dwóch jeńców japońskich. Niedawno pisaliśmy o dwóch jeńcach japońskich, szeregowcach, Jacutaro Kocumoto i Mawasabury

Akita, którzy pociągnięci zostali przed sąd wojenny za nieposłuszeństwo władzy konwojującej, w osobie podoficera 199-go świderskiego pułku, jak również za usiłowanie pobicia żołnierzy konwojujących i obelgi słowne, wymierzone do żołnierzy.

Sprawa ta była roztrząsana dnia 8 sierpnia w petersburskim wojennym sądzie okręgowym. Pod sądni wyjaśnienia swoje dawali za pośrednictwem tłumacza. Na pytanie prezydującego obaj oskarżeni nie przyznali się do żadnej winy, objaśniając, że jeńcom zwykle pozwalano po wyjściu z łaźni iść luzno, nie tworząc szeregów, dnia 11 czerwca konwojujący żołnierze zażądali, aby iść w szeregu, przyczem jeden z szeregowców zamierzył się na Kacumotę kołbą, ten broń się wywiązał mokrą skróconą bielizną, ale żołnierze nie uderzyli. Oskarżony zaś Akita dowodził, że przyczyną fałszywego oskarżenia go o napaść na konwojującego jest zemsta dowodzącego konwojem podoficera Gawriłowa, który już raz groził wazdzeniem go do więzienia za to, że nazwał oszukaniem żądanie Gawriłowa zapłacenia mu procentu za zrobione przez niego zakupy dla jeńców. Świadkowie, żołnierze z konwoju, w zupełności potwierdzili szczegóły aktu oskarżenia; dwóch zaś świadków Japończyków zeznało, że starcie było, lecz oskarżeni udziału w niem nie brali. Wojenny sąd okręgowy wydał wyrok, skazujący Kacumotę na 2 lata, zaś Akitę na 8 miesięcy więzienia.

ZAWIADOMIENIA.

— Repertuar operetki lwowskiej w teatrze letnim w parku krakowskim.

Niedziela (na ogólne żądanie) po raz trzeci i ostatni: „Halka“, opera narodowa w 4 aktach Stanisława Moniuszki.

Poniedziałek po raz drugi: „Królowa cyganów“, operetka w 3 aktach Rudolfa Dellingera.

Wtorek po raz pierwszy: „Lysistrata“, operetka w 3 aktach Pawła Linetego.

Konstytucja w Rosyi.

Ordynacja wyborcza.

Petersburg, 19 sierpnia. Ordynacja wyborcza duma zawiera w dalszym ciągu następujące przepisy:

Liczba członków duma dla każdej gubernii, dla każdej prowincji, czy miasta jest ustanowioną w specjalnem zestawieniu. Ogółem liczba wybranych wynosi 412, z tego 28 wybranych przez miasta. Wybór członków duma w prowincjach i terytorjach będzie dokonywany przez prowincjonalne zgromadzenia wyborcze, składające się z mężów wyborczych, którzy 1) wybierani będą przez właścicieli dóbr w dystryktach; 2) przez miejskich wyborców; 3) przez pełnomocników małych dystryktów wiejskich i stanic.

Liczba ogólna mężów wyborczych w każdej prowincji jest ustaloną w specjalnem zestawieniu. Zgromadzenia mężów wyborczych liczą w obu głównych miastach po 160, w innych wymienionych miastach po 80 członków. Od prawa wyborczego są wykluczeni: kobiety, mężczyźni poniżej lat 25, słuchacze zakładów naukowych, wojskowi i należący do marynarki w służbie czynnej, jakoteż nomadowie i poddani zagraniczni, dalej osoby, karane za zbrodnie, niewypłacalność lub dezercję.

Prócz tego w wyborach nie biorą udziału gubernatorowie, wicegubernatorowie, prefekci policyi i ich pełnomocnicy, w tych miejscowościach, gdzie swe funkcje spełniają. Kobiety mogą wybierać z polecenia mężów i synów. Ojcowie mogą prawo wyborcze odstąpić synom. W zgromadzeniu mężów wyborczych biorą udział właściciele dóbr, podani w dotyczącym dystrykcie w specjalnem zestawieniu wymiaru, dalej właściciele przedsiębiorstw górniczych, podani w specjalnym wykazie wymiarów, właściciele przedsiębiorstw przemysłowych wartości 15.000 rubli, członkowie kleru, którzy w dotyczących dystryktach posiadają majątki kościelne. W miejskich zgromadzeniach wyborczych biorą udział osoby, posiadające nieruchomości wartości przynajmniej 1.500 rubli, jakoteż przemysłowcy pierwszej kategorii. Z wyluczonych na początku regulaminu miast w zgromadzeniach wyborczych biorą udział właściciele miejskich nieruchomości, wartości przynajmniej 3.000 rubli. W obu głównych miastach i 1.500 rubli. w innych miastach wyborczych, dalej przemysłowcy pierwszej kategorii, osoby, płacące podatki od krynszu X. kategorii.

Nikt nie może oddawać więcej jak jeden głos. Wybory będą się odbywały pod nadzorem ministerstwa spraw wewnętrznych, gubernatorów i prefektów policyi. Do wyborów we wymienionych miastach w każdym poszczególnym okręgu utworzona będzie specjalna komisja wyborcza, składająca się z przewodniczącego i 2 przez burmistrza z pośród uprawnionych do głosowania wybranych osób. Wybór odbywa się tajnie, za pomocą kart. Zgromadzenia wyborcze miast i prowincyj wybierają ustanowioną liczbę członków duma i to również tajnie za pomocą kart. Członkami duma mogą być tylko takie osoby wybrane, które na to się zgodziły. Urzędnicy państwowi mogą tylko pod tym warunkiem przyjąć wybór, że równocześnie zrezygnują ze swego urzędu. Kandydować do duma można tylko w miejscu zgromadzenia wyborczego, w mieście lub na pro-

wincyi. Tylko takie osoby mogą być wybrane, które władają zupełnie językiem rosyjskim.

Petersburg, 19 sierpnia. (Pet. ag. tel.). Rozkaz cara zarządza ustanowienie konferencji pod przewodnictwem hr. Solskiego dla obrad nad sposobem wyborów do duma w Polsce, w obszarze Ural i Turgaj w Syberyi, w Turkestanie, Kaukazie, w obszarze stepów i ludów koczowniczych, dalej uregulowania i przejrzania budżetu ministerstw i budżetu państwa, jakoteż dla uchwalania kredytów, nie przewidzianych w regulaminie duma. Kwestye wyłaniające się z powodu zaprowadzenia duma, mają być w najkrótszym czasie załatwione.

Petersburg, 19 sierpnia. Manifest i ustawa o dumie zostały dziś w „Praw. Wiestniku“ ogłoszone. W południe odbyło się nadzwyczajne posiedzenie senatu, na którym odczytano manifest.

Ładna „konstytucja“!

Petersburg, 19 sierpnia. Dzienniki donoszą z Moskwy, że nowy generał-gubernator Durnowo w mowie przy przyjęciu przedstawicieli ziemstwa oświadczył, że wiele posiadłości uchwalilo na podstawie reskryptu z 3 marca, uwzględnił w projekcie duma i wziął je za podstawę do swego projektu. Przez ogłoszenie dzisiejszego manifestu należy wszystkie w tym reskrypcie zawarte obietnice uważać za spełnione.

Przyznane tym reskrypcie prawa ziemstwu tracą po ogłoszeniu manifestu swą moc. Durnowo dodał, że odtąd nie może zezwolić na żadne prywatne konferencje kongresu ziemstw w Moskwie, ponieważ kwestya reform państwowych musi być uważaną za załatwioną!

Ogłoszenie konstytucyi.

Petersburg, 19 sierpnia. (Warsz. Ag.) Dzisiejszy „Praw. Wiest“ zawiera manifest carski o zwołaniu przedstawicieli narodu, oraz ustawy zasadnicze przyszłej państwowej.

O godz. 8 rano proklamowano manifest carski przy odgłosie dzwonów wszystkich cerkwi i przy strzałach armatnich z twierdzy petropawłowskiej.

W mieście panuje powszechny entuzjazm, ulice udekorowane chorągiewami, kupy pozamykali sklepy. W cerkwiach odprawiono nabożeństwa dziękczynne. Tłumy rozchwytyują nadzwyczajne dodatki pism z ukazem carskim. Krąży pogłoska, że car przybył do stolicy, skutkiem czego pod pałac zimowy napływają tłumy.

Petersburg, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). Rząd polecił swym przedstawicielom zagranicznym urzędownie zawiadomić mocarstwa o manifestie zwołującym dumę państwową.

Moskwa, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). Ogłoszenie ukazu wywołało tutaj powszechny entuzjazm. Ukaz odczytano w cerkwiach przy odgłosie dzwonów, poczem odprawiono nabożeństwa dziękczynne.

Wrażenie w Warszawie.

Warszawa, 19 sierpnia. (Warsz. ag.). Wiadomość o ogłoszeniu ukazu carskiego przyniosł pierwszy „Kuryer warszawski“ w nadzwyczajnym dodatku o godz. 11 przed południem. Stróża dekorują domy z nakazu policyi. Manifest wywołał w mieście ożywienie bez entuzjazmu.

Maksymowicz w Warszawie.

Warszawa, 19 sierpnia. Generał-gubernator Maksymowicz przybył z obozu w Zegrzu do Warszawy. Przyjazd jego ma stać w związku z ogłoszeniem manifestu. W zamku odbyła się zaraz po przyjeździe narada z wyższymi urzędnikami miejscowymi.

Związek chłopski a reformy.

Petersburg, 19 sierpnia. (Warsz. ag.). Do „Słowa“ petersburskiego donoszą z Moskwy, że rada związku włóściańskiego wypowiedziała się za koniecznością nadania przedstawicielstwu narodowemu głosu decydującego, za wyborami powszechnymi, bezpośrednimi, za równoprawniem kobiet, za obowiązkowem nauczaniem bezpłatnem i za administracją miejską, powiatową i gubernialną z wyborów.

Żydzi w Rosyi.

Petersburg, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). Materiały, odnoszące się do kwestyi żydowskiej, złożone radzie ministrów, świadczą, iż w pasie ościadłości mieszka 4,899.500 żydów. Z liczby tej 98% uważa żargon za swój język rodzimny.

Nowy minister oświaty.

Petersburg, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). Ministrem oświaty na miejsce Głazowa ma zostać generał Konl.

Tępienie szpiegów i policyantów.

Warszawa, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). Wczoraj na ulicy Krochmalnej raniono wystrzałem nieznajomego człowieka. Jest nim podobno pewien murarz, który zajmował się szpiegostwem.

Warszawa, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). W piątek o godz. 10 wieczór w dzielnicy Wolskiej napadnięto na policyanta i zadano mu 7 ciężkich ran nożem. Rannego odwieziono do szpitala ujazdowskiego.

Częstochowa, 20 sierpnia. (Warsz. ag.). Zabito tu wczoraj wachmistrza żandarmeryi Wielowicza. W chwili, gdy policyja usiłowała aresztować sprawcę zamachu, z tłumu padły strzały, które zabiły rewierowego Chrabowskiego i policyanta Chomienkę, a raniły kilku policyantów.

Wydalenie nauczycieli.

Warszawa, 20 sierpnia. (Warsz. ag. tel.). Wielu nauczycielom prywatnym, którzy udzielali zbiorowych lekcyj młodzieży szkolnej, nakazano wyjechać z Warszawy.

Z Finlandyi.

Petersburg, 19 sierpnia. Pet. ag. tel. donosi z Helsingforsu z dnia 18 bm.: Ze względu na to, że zaprowadzone przez senat na r. 1905 podatki we wysokości 86 milionów marek odpadały w latach 1906 i 1907, zdecydował się senat poczynić przedstawienia u rządu co do zwołania nadzwyczajnej sesyi sejmu przed upływem r. b. celem obradowania nad kwestyą nałożenia tymczasowych podatków i nad reformą reprezentacyi ludowej. Senat wskazuje w końcu na to, że dla spokojnego przebiegu sesyi sejmowej koniecznem jest zniesienie wyjątkowych zarządzeń.

Rokowania pokojowe.

Portsmouth, 20 sierpnia. (Biuro Reutersa).

Urzędowe sprawozdanie z wczorajszego posiedzenia donosi, że dyskusji nad artykułem VI. nie ukończono. Dalsze omówienie tego artykułu odłożono do posiedzenia popołudniowego. O godz. 3/4 po południu konferencja została odroczone do 22 sierpnia, godz. 3 po południu. Mimo to, wczoraj dyskutowano formalnie nad artykułem XI, dyskusja faktycznie obejmowała także inne sporne punkty.

Portsmouth, 20 sierpnia. (B. Reutersa). Ponieważ pełnomocnicy w sprawie artykułu XI nie mogli się porozumieć, dalszą dyskusję odroczone do godz. 3 po południu. Następnie artykuł XII, dotyczący udzielenia Japonii praw rybołówstwa na rosyjskich wybrzeżach, przyjęto jednomyślnie. Podczas 3-dniowej paury będą przygotowane protokoły.

Portsmouth, 20 sierpnia. (B. Reutersa). Jak donoszą. Roosevelt wystosował do rosyjskiego delegata bar. Rosena prośbę, aby go natychmiast odwiedził w Oysterbay, gdyż ma mu zakomunikować wiadomość o nader poufny charakterze.

Paryż, 20 sierpnia. „Petit Parisien“ dowiaduje się z Portsmouth, że Witte w interwiewie oświadczył, iż nie wie, co się wydarzy we wtorek. Jest możliwym, że niektóre mocarstwa wywrą korzystny wpływ.

„Matin“ dowiaduje się z Portsmouth, że Witte uważa konferencję już za skończoną. Delegaci obu stron pozostali co do odszkodowania wojennego niewzruszeni.

Londyn, 20 sierpnia. Jak słyhać, obecnie Roosevelt ma zaapelować z prośbą o umiarkowanie i ustępstwa wprost do Tokio do mikada i do Petershofu do cara.

Nowy Jork, 20 sierpnia. „N. Y. Times“ donosi z Portsmouth: Japońscy pełnomocnicy pokojowi wysłali onegdaj wieczorem depeszę kablową do Tokio, w której proponują koncesye dla Rosyan.

Londyn, 20 sierpnia. „Daily Telegraph“ donosi z Tokio z 17 b. m.: widoki pokojowe są znakomite, wkrótce zostanie parlament zwołany na nadzwyczajną sesyę.

Ofensywa japońska.

Londyn, 19 sierpnia. „Daily Telegraph“ donosi z Niuczwanu: Od wczoraj armia japońska posuwa się drogami lądowymi, a rzekami transportuje ogromne zapasy. Deszcze rzadsze.

Gabrylski kupuje, sprzedaje i najmuje — fortepiany, pianina, harmonie i pianole — krajowe i zagraniczne — nowe i przegrane — za gotówkę i na spłaty — bez salieski.

TELEGRAMY.

Anglia a Norwegia.

Londyn, 20 sierpnia. „Daily Mail“ donosi, że angielska eskadra przybędzie do Kopenhagi i Sztokholmu, natomiast nie zawinie do żadnego z portów norweskich.

Madryt, 20 sierpnia. Dziennik urzędowy ogłasza królewski reskrypt, rozwiązujący kor-tezy.

Ważne dla stowarzyszeń i Kas chorych.

KAROL NACHER.

O rządowym programie reformy ubezpieczenia robotniczego.

Dokładny rozbiór projektu ubezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy, porównanie obecnego stanu ubezpieczenia z projektowanym przez rząd i żądaniem robotniczymi.

Książka o 96 stornicach. — Cena księgarska 1 K. Dla stowarzyszeń robotniczych i Kas chorych od 10 sztuk począwszy po 40 hal., od 50 sztuk począwszy po 30 hal.

Zamówienia przyjmuje redakcja „Głosu robotniczego“, Lwów, Pasaż Mikolascha.

ministrowi względnie dotyczącemu szefowi departamentu, który musi otrzymać odpis tego wniosku wraz z wszystkimi alegatami.

Artykuł LVI. Jeżeli minister albo szef administracji, w porozumieniu z dumą, uważa za konieczne zniesienie, zmianę lub ogłoszenie ustawy, to obejmuje on przeprowadzenie tej kwestyi w drodze ustawowej.

Artykuł LVII. Jeżeli minister nie zgadza się, ale komisya, a następnie dumy na plenarnem posiedzeniu większością $\frac{2}{3}$ głosów wniosek przyjął, musi prezydent dumy sprawę skierować do rady państwa, a stamtąd do cara. W razie, jeżeli car zarządzi dalsze ustawowe traktowanie sprawy, to ma zostać ostateczne wypracowanie projektu ustawy poruczone ministrowi, względnie dotyczącemu szefowi oddziału.

Artykuł LVIII. Interpelacje, żądające wyjaśnień w sprawie czynności ministra lub szefa sekcji albo od dotyczących urzędów, co do których zachodzi podejrzenie naruszenia ustawy, muszą być wręczone prezydentowi przez członków dumy. W tych interpelacjach musi być wyrażone, która ustawa i pod jakim względem została naruszona. Jeżeli interpelacje podpisał przynajmniej 30 członków, musi ją prezydent przedłożyć plenum dumy.

Artykuł LIX. Jeżeli interpelację przyjęto większością głosów, musi interpelacja ta być przedłożoną ministrowi lub szefowi sekcji.

Artykuł LX. Najdalej do miesiąca po przyjęciu interpelacji muszą ministrowie lub szefowie sekcji dać dumie żądane wyjaśnienia, względnie podać powody, dlaczego nie mogą dać wyjaśnień.

Artykuł LXI. Jeżeli дума nie uzna większością 43 głosów odpowiedź na interpelację za wystarczającą, kwestya zostanie przez radę państwa carowi przedłożona.

Artykuł LXII. Szczegóły wewnętrznej organizacji dumy zostaną podane do powszechnej wiadomości przez senat.

Manifest cara.

Petersburg, 19 sierpnia. Car Mikołaj wydał następujący manifest: Rosya powstała i stała się silną przez niewzruszoną solidarność cara z narodem i narodu z cesarzem. Jedność cara z narodem tworzy wielką moralną siłę, która stworzyła Rosyę, w ciągu stuleci broniła ją przed nieszczęściami i wszelkimi atakami, która tworzy podstawę jedności, niezawisłości, niepodzielności, materialnego dobrobytu i duchowego rozwoju, teraz i w przyszłości. W naszym manifestie z 26 lutego 1903 r. wezwaliśmy wszystkich wiernych synów ojczyzny do porozumienia się celem rozwinięcia organizacji państwa i ustalenia porządku wewnętrznego życia. Zajmowaliśmy się tem, aby wybrane publicznie ciało pogodzić z organami rządowymi i usunąć różnice między nimi istniejące, oddziałujące tak zgnębnie na normalny rozwój państwa.

Nasi przodkowie, samodzielnicy carowie, zawsze mieli to na oku. Teraz nadszedł czas, by ich dobre zamiary dalej poprowadzić i z całego państwa rosyjskiego powołać wybranych mężów, aby stale współdziałali przy wypracowywaniu ustaw, w ten sposób, że powołujemy w tym celu, obok istniejących już w państwie instytucyj, specjalne ciało doradcze, które będzie miało za zadanie tymczasowe wypracowanie i obradowanie nad projektami ustaw, jakoteż kontrolowanie budżetu państwa. Z tego powodu uważaliśmy za konieczne, przy równoczesnym utrzymaniu podstawowej, utrzymującej państwo władzy autokratycznej, utworzyć „gossudarstwenną dumę“ i zatwierdzić ordynację wyborczą dla tej dumy, która obejmuje cały obszar państwa, z wyjątkiem poszczególnych terytoriów, dla których konieczne są specjalne rozporządzenia.

Co się tyczy udziału delegatów z W. Księstwa Finlandzkiego w obradach dumy państwowej,

będą wydane specjalne zarządzenia. Równocześnie polecamy ministrowi spraw wewnętrznych, by przedłożył bezpośrednio do naszego zatwierdzenia ordynację wyborczą do dumy państwowej, a mianowicie tak, by posłowie z 51 gubernij i z dońskiej prowincyi wojskowej najpóźniej w połowie stycznia 1906 mogli się zebrać. Zastrzegamy sobie przedsięwzięcie ukształtowania dumy państwowej i jeżeli zajdzie konieczność specjalnych zmian na pożytek państwa i w myśl wymogów czasu, wydamy w danym momencie konieczne zarządzenia.

Żywimy przekonanie, że wybrani przez cały wierny lud, którzy powołani będą do brania udziału w obradach, okażą się godnymi zaufania cara, mocą którego zostali powołani do udziału we wielkiem dziele, okazały się godnymi w obliczu całej Rosyi. Żywimy przekonanie, że w zupełnem porozumieniu z innymi instytucjami i z władzami, przez nas w państwie ustanowionymi, pilnie przyczynią się do pracy nad dobrobytem naszej matki-Rosyi i dla wzmocnienia jedności, bezpieczeństwa i wielkości państwa, jakoteż dla spokoju i dobrobytu ludu.

Prosząc niebo o błogosławieństwo dla pracy przez nas utworzonego ciała i w niewzruszonym zaufaniu w dobroć Boga i w wielką miłość historyczną, którą opatrność wytknęła naszej drogiej ojczyźnie, spodziewamy się zupełnie na pewno, iż przy pomocy wszechmocnego i przy udziale wszystkich swych synów, Rosya z obecnych ciężkich doświadczeń wyjdzie z tryumfem i znowu powstanie w swej wielkości i chwale 1000-letniej historii.

Dan w Peterhofie 19 sierpnia, a w jedenaścim roku naszego panowania.

Mikołaj m. p.

Petersburg, 19 sierpnia. (Peters. ag. tel.) Ukaz do senatu z datą dzisiejszą zarządza ogłoszenie manifestu w sprawie utworzenia państwowej dumy i zaznacza zarazem, że wszystkie kwestye, dotyczące organizacji systemu rządowego, będą musiały być dumie przedkładane. Wkońcu unieważnia ukaz ten ukaz, wydany 18 lutego 1905 r. w tej samej sprawie.

Ordynacja wyborcza.

Petersburg, 19 sierpnia. Ordynacja wyborcza dumy państwowej zawiera następujące ogólne postanowienia: Wybory do dumy będą przedsięwzięte: 1) W prowincjach i terytoriach (?). 2) W następujących miastach: Petersburg, Moskwa, Baku, Astrachan, Warszawa, Wilno, Woronec, Jekaterynosław, Irkuck, Kazań, Kijów, Kiszyniów, Kursk, Łódź, Niżny Nowogród, Odessa, Orel, Ryga, Rostów nad Donem, Samara, Saratow, Taszkent, Tyflis, Tula, Charków i Jarosław.

W Polsce, Syberyi, Kaukazie, Turkestanie i kilku innych prowincjach wybory odbędą się według specjalnych postanowień. (Dalszy ciąg patrz nr niedzielny).

Z CARATU.

Wyrok śmierci.

Israel Persin, który wykonał zamach na życie komisarza dżwińskiego, Kurlandzkiego, skazany został na śmierć przez powieszenie.

Strejk w chederach.

Do „Hazmana“ piszą z Radomia: „W zeszłym tygodniu strejkowali tu uczniowie chederów. Wszyscy zbrali się na placu przed synagogą, a najstarszy z nich miał przemowę, ucząc kolegów, czego mają żądać, poczem przedstawili „mekamedom“ następujące żądania: 1) godziny nauki będą ograniczone: od godz. 9 rano do 5 po południu; 2) mekamedom nie wolno używać kijów, ani pasków skórzanych do chłostania; 3) letnią porą uczniowie mają być wolni przez cały czas wakacyj, jak w szkołach chrześcijańskich“.

Pan Tomasz winał sobie szczęśliwego rezultatu. Ale nauczyciel przedstawił niezbito dowody, że w szkole wogóle niema pieca. Pan Tomasz zaczął podejrzewać, że dzieci kłamały, ale nie przyszło mu na myśl, że on sam bezwiednie podsunał im zeznanie, którego one nauczyły się na pamięć.

Sprawę umorzono i skończyło się na tem, że sędzia dał nauczycielowi na drogę surową prowestroję, ażeby w przyszłości poskramiał swoje brutalne instynkty. Dzieci ze szkoły klasztornej stawały przed szkołą świecką, śpiewały drwiące piosenki, wołały: „He! he! Smarczył dzieci!“ i rzucały na nauczyciela kamieniami. Zwierzchność szkolną powiadomiono, że nauczyciel nie ma wobec dzieci dostatecznej powagi, i zażądano jego niezwłocznego przeniesienia. Tak też zrobiono. Przypadek zaś mu został na całe życie.

Obcując z panem Tomaszem, zauważyłem, że wszystkie zeznania świadków pisane są tym samym stylem. Pewnego razu wstąpiłem do jego biura właśnie w chwili, gdy przesłuchiwał świadka. Chciałem odejść, ale mnie zatrzymał, mówiąc, że moja obecność nie przeszkadza biegowi sprawiedliwości. Siadłem tedy w kącie i słuchałem pytań i odpowiedzi.

— Duval, widzieliście więc oskarżonego o szóstą wieczorem?

— To jest, wielmożny panie sędzio, moja żona stała właśnie przy oknie i powiedziała mi: Oto przechodzi Socquardot.

— A więc wydało jej się dziwnem, że on stoi pod waszemi oknami, jeżeli zwróciła na to waszą uwagę. Czy zachowanie się oskarżonego nie wydało jej się podejrzanem?

— Powiem panu, wielmożny panie sędzio, moja żona powiedziała mi: oto przechodzi Socquardot. Wtedy i ja wyrzuciłem i powiedziałem: rzeczwiście, to Socquardot.

— Dobrze! Panie sekretarzu, proszę zapisać: Około godziny 6 wieczorem małżeństwo Duval zauważyło, że oskarżony włóczył się naokoło domu, a zachowanie się jego było podejrzanem.

Pan Tomasz postawił jeszcze kilka pytań świadkowi, który był wyrobnikiem z zawodu. Odpowiedzi dyktował sekretarzowi, tłumacząc je na żargon prawniczy. Następnie odczytał świadkowi jego zeznanie. Podpisał je, ukłonił się i wyszedł.

— Dlaczego — zapytałem — nie każeś pan zapisywać zeznań tak, jak one były dane, lecz zmieniasz ich formę językową?

Pan Tomasz spojrział na mnie zdziwiony i odpowiedział z największym spokojem:

— Nie wiem, co pan chcesz powiedzieć. Zapisuję zeznania dokładnie, ile możności. Wszyscy urzędnicy postępują tak samo. W rocznikach sędziowskich nie znajdziesz pan ani jednego przykładu, żeby sędzia zmienił lub sfałszował zeznanie. Jeżeli ja, podobnie jak moi koledzy, modyfikuję nieco wyrażenia świadków, to robię to dlatego, że ci

Wykrycie tajnej drukarni.

Z Petersburga donoszą: Na ul. Ropszczyńskiej wykryto tajną drukarnię, w której pracowały panny z inteligencji. Drukarnia ta istniała od roku.

Czynownicze kwestyonaryusze.

Warszawska agencja telegraficzna komunikuje z Mińska:

Dyrektor szkół ludowych odpowiadając na pytanie kuratora okręgu naukowego w sprawie języka przy wykładach religij, zaznaczył, że większość polskiej ludności mówi językiem białoruskim, a nawet rosyjskim.

Drugi zjazd kolejarzy rosyjskich.

Warszawska agencja telegraficzna komunikuje z Moskwy:

Wszecchrosyjski związek kolejarzy, obejmujący wszystkie koleje w państwie rosyjskiem, rozsyła cyrkularze zapoznające ogół kolejarzy z programem II. zjazdu, który się ma odbyć wkrótce.

Wezwanie chorego lekarza na plac boju.

Warszawska agencja telegraficzna komunikuje z Kalisza:

Lekarz powiatu słupeckiego dr. Bronisław Gutowski pomimo orzeczenia komisji wojskowo-lekarskiej w Warszawie, iż ma silnie rozwiniętą chorobę cukrową, ponownie został wezwany na plac boju.

Listy z kraju.

Drohobycz, 19 sierpnia.

Potentat drohobycki i ruch robotniczy. — Zakończenie strejków malarzy i stolarzy.

Największym u nas potentatem jest nasz wiceburmistrz Jakób Feuerstein, kawaler orderu żelaznej korony I. klasy i znany macher wyborczy. Mieszczanstwo cała inteligencja to maryonетки w jego ręku, od niego zależne są wszystkie instytucje. Od niego zależy nawet komu wolno chodzić do kawiarni, restauracji lub innych lokalów publicznych, pod rygorem bojkotu odnośnego lokalu. Ludzi nie idących pod jego komendą może zniszczyć; będąc współkolejnym wiceburmistrzem we wszystkich bankach Drohobycza odmawia, względnie zaciągnięte raz pożyczki wekslowe, natychmiast protestuje, narażając przeciwników swoich na znaczne koszty sądowe. Zależne też od niego jest obsadzenie wszystkich urzędów publicznych, bez jego zezwolenia nigdzie nikt przyjętym nie zostaje. Jest on „tajnym radcą“ starosty Bobrzyńskiego, który bez porozumienia się z nim żadnych, a nawet często ściśle z urzędem p. starosty związanych czynności nie załatwia, jednym słowem jest on wszechwładnym panem Drohobycza. I dziwnym rzeczą biegiem ten wszechwładca drohobycki zależnym jest od tragarzy i woźniców drohobyckich; bez porozumienia się z nimi wiceburmistrz nie poczyna żadnego „politycznego kroku“. Są oni bowiem pomocni mu przy rozbijaniu zgromadzeń robotniczych, przy wyborach do parlamentu, rady miejskiej i t. d. i z ich też głosem musi on się liczyć. O zależności jego od nich świadczy fakt, że gdy koncesjonowany przez starostwo fiakler Moses Kleiner, wniósł do gminy prośbę o wyznaczenie mu stanowiska i dania mu numeru, Feuerstein prosił tej odmówił twierdząc, że „fiakrzy mu na to nie pozwolili“. Naturalnie, że interesowany wniósł rekurs przeciw temu samowolnemu zarządzeniu.

Solą w oku p. wiceburmistrza jest rozwijający się obecnie między robotnikami ruch zawodowy w Drohobyczu. Na spółkę ze swoją lejbgardyją: tragarzami i bałagami Drohobycza, oraz starostą Bobrzyńskim, stara on się ruch ten zgnieść. I tak zakazuje on robotnikom zapisywania się do organizacyi, pod rygorem wyrzucenia z fabryki. Jeśli starosta Bobrzyński zezwala na odbycie zgromadzenia, to Feuerstein nie udziela sali. W szczególności nie podobały się Feuersteinowi ostatnie strejki robotnicze. Nie mogąc jednakowoż w tym wypadku nic zarządzić,

starał on się na spółkę ze znanym w Drohobyczu nałogowym pijakiem, majstrem stolarskim Ignacym Docauerem, robotników sprowokować. We czwartek 10 b. m. grupka robotników stała spokojnie obok swego stowarzyszenia, przechodzącym tamtędy Docauerowi i Feuersteinowi wielce to się nie podobało, poszedł tedy Feuerstein na posterunek policyjny i wysłał 15 policyantów (wszystkich, ilu tylko na posterunku było), by robotników spokojnie obok swego stowarzyszenia stojących rozpedzali.

Oburzenie robotników na Feuersteina nie miało granic i dzięki tylko interwencji naszych towarzyszy, wypadek ten nie przybrał przykrych skutków dla p. Feuersteina, który po dokonaniu bohaterkiej swej misji, z dwoma policyantami po bokach uciekł do domu.

Strejk robotników malarskich i lakierniczych zakończył się ostatecznym zwycięstwem robotników. Majstrowie, których bojkotowano, warunki strejkowe podpisali, wobec czego reszta robotników strejkujących stanęła do pracy.

Strejk robotników stolarskich zakończył się również ugodą, mocą której robotnicy uzyskali 10-godzinny dzień pracy, podwyższenie płac o 10% itd. Ugoda powyższą podpisali majstrowie w starostwie w obecności starosty Bobrzyńskiego i inspektora przemysłowego Nawratila.

L. P.

Wiec chłopski w Jeleśni. Partya ludowa zwołała na 13 b. m. zgromadzenie z porządkiem dziennym: Położenie ekonomiczne i polityczne ludu, dyskusya, wnioski.

Zgromadzenie zagał aptekarz z Żywca St. Szczepański, referował dr Moskwa z Krakowa. Mówca w długim wywodzie przedstawił nędzę chłopca ekonomiczną i upośledzenie polityczne.

W dyskusji pierwszy zabrał głos tow. Packan, kolejarz ze Żywca, który dobitnie wykazał krzywdy chłopca i robotnika, jakich dopuszcza się klika stańczykowska i wskazał, iż tę nieszczęsną dolę poprawić może tylko zaprowadzenie, powszechnego, równego i tajnego prawa wyborczego. Mowę tow. Packana przyjęto oklaskami.

Po nim przemówił ks. Ryłko, z miesiąc przekreślił pewien ustęp przemówienia i uderzył próbował na socyalistów i ludowców, ale mu się to całkowicie nie udało. Nadzwyczaj rzeczowo na zarzuty księdza odpowiedział dr Moskwa, a Szczepański przekonująco wystąpił przeciw temu, jakoby ludowcy burzyli i przeszkadzali w pracy „Kółek rolniczych“ i t. d. Przykładami z życia wprost zasypał ks. Ryłkę, który, jak niepiśmi, siedział jak mysz pod miotłą i nie odpowiedział na te wywoły ani słowa.

W odpowiedzi ks. Ryłce podniósł tow. Packan, że księża, postępując się kłamstwem, sami najlepiej się osądzają przed ludem, a na dowód, że biskupi i księża dla ludu nie nie robią, wskazał na sejm galicyjski, w którym zasiadają wszystkie powagi kościoła, mimo to interesu ludu są tam zupełnie ignorowane. Następnie tow. Packan wskazał na to, iż podczas wyborów bratają się księża i biskupi z bankierami żydowskimi, aby do spółki zwalczać kandydatów chłopskich i robotniczych.

Zgromadzenie wśród burzliwych oklasków uchwaliło rezolucję za zaprowadzeniem powszechnego prawa wyborczego i przeciwko dotychczasowemu prawu propinacyjnemu.

W prywatnej rozmowie podniesiono myśl, aby księża Ryłkę zaprosić do częstszego występowania na zgromadzeniach ludowych, na którychby podnosił te same zarzuty, co w Jeleśni, za zwrotem wszelkich kosztów, połączonych z przybyciem na miejsce zgromadzenia. Ks. Ryłko tak się zasympał, że nawet miejscowy proboszcz, obecny na zgromadzeniu, nie miał odwagi wziąć go w obronę.

Wydawca: Ignacy Daszyński.
Redaktor odpowiedzialny: Kazimierz Kaczanowski.
Z drukarni Władysława Teodorczuka w Krakowie.

Odpowiedział mi żywo:

— O tem sam często myślałem i żeby temu zapobiedz, uciekam się do wszelkich środków ostrożności. Przytoczę panu przykład: Niedawno stanął przedemną świadek, który wydał mi się bardzo ograniczony, a o jego uczciwości nie miałem żadnych danych. Kiedy mu sekretarz odczytywał zeznanie, wydało mi się, że nie słucha uważnie. Kazałem mu raz jeszcze odczytać zeznanie i prosiłem, żeby pilnie słuchał. Przekonałem się, że nie czynił tego. Ażeby więc przypomnieć mu jego obowiązki i odpowiedzialność, podyktowałem sekretarzowi zdanie, które było w zupełnej sprzeczności z jego dotychczasowemi zeznaniami i kazałem mu podpisać się pod niem. W chwili, kiedy chciał to zrobić, schwytyłem go za ramię.

— Na miłość Boską — krzyknąłem przerażony — chcesz podpisać coś wręcz przeciwnego temu, coś mówił dotychczas. Toż to przestępstwo!

— No i cóż on odpowiedział?
— Powiedział płaczącym tonem: Wielmożny panie sędzio, jesteś pan mądrzejszy ode mnie i wiesz lepiej, co powinienem napisać.
— Widzisz pan — ciągnął dalej pan Tomasz — że sędzia, który sumiennie spełnia swój obowiązek, zabezpieczony jest od wszelkiej omyłki. Wierzaj mi, kochany panie, że omyłka sądowa, to bajka.

ludzie, jak np. ten Duval, używają bardzo niezgrabnych zwrotów, a nie zgadza się z godnością sprawiedliwości zapisywać wyrażenia niepoprawne, gminne, ba, niekiedy ordynarne, jeżeli to nie jest konieczne. Zdaje mi się jednak, proszę pana, że nie zdajesz pan sobie sprawy, w jakich warunkach odbywa się śledztwo. Przy odbieraniu i grupowaniu zeznań świadków urzędnik nie powinien tracić z oczu jądra sprawy. Wypadek powinien stać się jasny, nie tylko dla niego, lecz i dla całego sądu. Jest więc rzeczą niezmiernie ważną, żeby on uwydatnił poszlaki, które wynikają z niepewnych, często zgnatwanych zeznań świadków i z dwuznacznych odpowiedzi oskarżonego. Gdyby je zapisywał bez żadnego ładu i metody — to dowody prawne byłyby zbyt słabe i największą część winnych uszlaby kary.

— Ale czy taki sposób postępowania, który polega na precyzowaniu zeznań, nie jest niebezpieczny?

— Zapewne, gdyby urzędnicy nie byli sumienni. Ale dotychczas nie znałem sędziego, któryby w pełnej mierze nie był świadom swoich obowiązków, a przeciw zasadałem w sądzie z różnymi ludźmi — z protestantami, deistami, żydami. Ale wszystko to byli urzędnicy!

— Jednakże, panie Tomasz, pański system ma choćby tę złą stronę, że świadek, któremu pan odczytujesz jego własne zeznanie, nie rozumie często wielu wyrażen.

Konstytucya w Rosyi.

„Duma państwowa“.

Petersburg, 19 sierpnia. (Pet. ag. teleg.). Dziś ogłoszono ukaz carski w sprawie zaprowadzenia dумы państwowej (gosudarstvennaja duma). Najważniejsze postanowienia ukazu są następujące:

Artykuł I. Duma jest powołaną, aby współdziałała przy tworzeniu i obradach nad projektami ustaw, które w myśl ustaw zasadniczych przechodzą przez radę państwa i przedkładane bywają do sankcyi najwyższej władzy autokratycznej.

Artykuł II. Duma składa się z członków, wybranych przez ludność cesarstwa na przeciąg lat pięciu, według specjalnie ustanowionych przepisów wyborczych.

Artykuł III. Na podstawie cesarskiego ukazu może duma zostać rozwiązana przed upływem pięcioletniego okresu prawodawczego; atoli ten sam ukaz musi ustanowić termin nowych wyborów.

Artykuł IV. Czas trwania rocznych okresów sesyjnych i feryj będą ustanawiały cesarskie ukazy.

Artykuł V. Działalność dумы odbywa się na posiedzeniach plenarnych i komisyjnych.

Artykuł VI. Duma musi liczyć przynajmniej cztery, najwyżej ośm komisyj. Każda komisya składa się przynajmniej z 20 członków. Duma sama ustanawia dokładną liczbę swych komisyj i ilość ich członków.

Artykuł VII. Do zdolności do uchwał posiedzeń dумы jest bezwarunkowo potrzebną obecność na posiedzeniach plenarnych przynajmniej jednej trzeciej części jej członków, a na posiedzeniach komisyjnych, połowy.

Artykuł VIII. Koszta utrzymania dумы będą pokrywane z cesarskiego skarbu.

Artykuł IX. Duma wybiera z pośród siebie prezydenta i wiceprezydenta na przeciąg jednego roku. Po upływie tego terminu może nastąpić ponowny wybór. Prezydent spełnia — wyjąwszy wypadku ustanowionego artykułem III — swą funkcję aż do nowego wyboru prezydenta. Prezydent, wybrany na ostatni rok każdego okresu prawodawczego, spełnia swą czynność aż do końca roku piątego.

Artykuł X. Prezydent, a w tegoż nieobecności wiceprezydent, zdają cesarzowi sprawozdanie o działalności dумы.

Artykuł XI. Prezydentów komisyj wybierają poszczególne komisye z pośród swych członków na przeciąg jednego roku.

Artykuł XII. Podstawowe kwestye, odnoszące się do działalności dумы, będą przedmiotem obrad na specjalnych konferencyach, w których pod przewodnictwem prezydenta biorą udział wiceprezydent dумы, prezydenci komisyj, sekretarz dумы i jego zastępca.

Artykuł XIII. Członkowie dумы rozpoczynają swój urząd uroczystą przysięgą, którą będą składali według przepisanej formułki.

Artykuł XIV. Członkowie dумы mają zupełną wolność przekonania i słowa we wszystkich kwestiach wchodzących w kompetencję dумы.

Artykuł XV. Członkowie dумы mogą być pozbawieni swobody osobistej tylko na podstawie orzeczenia sądowego i za długi nie mogą być więzieni.

Artykuł XVI. Członkowie dумы mogą składać mandaty, muszą jednak o tem postanowieniu zawiadomić pisemnie prezydenta dумы.

Artykuł XVII. Każdy członek dумы traci mandat w następujących wypadkach: 1) W razie utraty praw obywatela rosyjskiego. 2) W razie wstąpienia do czynnej służby wojskowej lub do służby państwowej jako urzędnik o stałych poborach. 3) W razie utraty prawa czynnego wyboru.

Artykuł XVIII. Każdy członek dумы traci mandat *ipso jure* w wypadkach przytoczonych w regulaminie wyborczym.

Artykuł XIX. Każdy członek dумы traci czasowo prawo brania udziału w posiedzeniach, jeśli zostanie wydany pod sąd za zbrodnię wymienioną w regulaminie wyborczym albo za inne przestępstwa, które powodują *ipso jure* wyłączenie od wykonywania mandatu — albo jeśli uznany będzie za niewypłacalnego, jak długo rada państwa oraz na podstawie tych samych postanowizń.

Artykuł XX. Członkowie dумы za przestępstwa, popełnione podczas wykonywania ich funkcji w dumie lub w związku z temi funkcjami, odpowiedzialni są w taki sam sposób jak członkowie rady państwa oraz na podstawie tych samych postanowizń.

Artykuł XXI. Utrata mandatu członka dумы oraz jego czasowe wykluczenie z posiedzeń zależy od senatu.

Artykuł XXII. Wymienione w poprzednim artykule kwestye, poruszane są w senacie na podstawie zawiadomienia prezydenta dумы, a rozstrzygane w pierwszym departamencie rady państwa przez zwykłą większość głosów.

Artykuł XXIII. Członkowie dумы otrzymują ze skarbu państwa podczas trwania sesyi po 10 rubli dziennie; oprócz tego otrzymywać będą zwrot kosztów dwa razy rocznie za podróż z miejsca zamieszkania do Petersburga i z powrotem, przyczem za każdą wiorstę liczyć się będzie 5 kopiejek.

Artykuł XXIV. Ministrowie i kierownicy poszczególnych departamentów nie mogą być członkami dумы, ale mają prawo brać udział w jej posiedzeniach i udzielać wyjaśnień w sprawach wchodzących w ich zakres działania, czynić to mogą bądź osobiście, bądź za pośrednictwem innych funkcyjaryuszów.

Artykuł XXV. Jeżeli plenum dумы, która z jej komisyj uzna za potrzebne, zażądać wyjaśnienia od ministra lub szefa departamentu, są oni obowiązani złożyć wymagane wyjaśnienia.

Artykuł XXVI do XXXII dotyczą kancelaryi i sekretaryatu dумы.

Artykuł XXXIII. Kompetencyi dумы podlegają: 1) Wszystkie kwestye, odnoszące się do wydawania nowych ustaw, oraz zmiany, uzupełnienia, czasowego zawieszenia lub zupełnego zniesienia istniejących ustaw i wreszcie ustanawianie, zmiana i znoszenie etatów urzędniczych z ich odnośnymi budżetami. 2) Budżety ministeriów i oddziałów administracyjnych, budżet państwa, oraz wszystkie wydatki nie przewidziane w budżecie. 3) Sprawozdanie najwyższej kontroli w sprawie zużytkowania budżetu państwowego. 4) Wszystkie sprawy odnoszące się do sprzedaży części publicznych dochodów i dóbr państwowych. 5) Budowa kolei państw. 6) Tworzenie Towarzystw akcyjnych, w tych wypadkach, w których zakładający potrzebują

zwolnienia od istniejących ustaw. 7) Wszystkie kwestye, które zostaną dumie przedstawione przez specjalne cesarskie ukazy.

Artykuł XXXIV. Duma ma prawo, zainicjować i wypracować projekty ustaw, dotyczących zniesienia lub zmiany istniejących ustaw i wydania nowych ustaw. Te projekty ustaw nie mogą naruszać podstaw istniejącego porządku w państwie, o ile te są ustanowione przez ustawy zasadnicze państwowe.

Artykuł XXXV. Duma ma prawo stosować do ministrów i przełożonych rozmaitych działów administracyjnych prośbę (?) o wyjaśnienia o działalności wzmiankowanych funkcyjaryuszów, co do których duma sądzi, że naruszyli istniejące ustawy.

Artykuł XXXVI. Wszystkie sprawy, postanowione do obrad w dumie, będą jej przedkładali ministrowie, przełożeni rozmaitych działów administracyjnych i sekretarz stanu.

Artykuł XXXVII. Wszystkie kwestye mają być przedyskutowane naprzód w komisjach a potem na plenarnem posiedzeniu.

Artykuł XXXVIII. Posiedzenia plenarne wyznacza, otwiera i zamyka prezydent dумы, posiedzenia komisyj tychże przewodniczący.

Artykuł XXXIX. Prezydent dумы ma prawo, przerwać mowę członka dумы, jeżeli zakłóca porządek lub narusza poszanowanie ustaw. Prezydent przerywa i zamyka posiedzenie.

Artykuł XL. Jeżeli członek dумы wykroczy przeciwko porządkowi, może być usunięty z posiedzenia albo wykluczony czasowo z dумы, aż do oznaczonego terminu. Członek dумы zostaje usunięty z posiedzenia na podstawie uchwały komisji albo pełnej dумы, podczas gdy wykluczenie z dумы na pewien czas może być dokonane tylko na podstawie uchwały pełnej dумы.

Artykuł XLI. Na posiedzenia dумы i jej komisyj publiczność nie ma wstępu.

Artykuł XLII. Prezydent dумы ma prawo dopuszczać reprezentantów prasy na pełne posiedzenia, z wyjątkiem tajnych, jednakowoż tylko po jednym z każdego dziennika.

Artykuł XLIII. Prezydent dумы ma prawo zarządzić tajne posiedzenie jeżeli dotyczący minister, któremu sprawa, nad którą się toczą obrady zostanie przedłożona, oświadczy, że stanowi ona tajemnicę państwową.

Artykuł XLIV. Sprawozdania o wszystkich pełnych posiedzeniach dумы, spisane przez zaprzysiężonych stenografów, mogą za zezwoleniem prezydenta być ogłoszone w dziennikach; wyłączone od tego są sprawozdania z tajnych posiedzeń.

Artykuł XLV. Sprawozdania o tajnych posiedzeniach mogą być ogłoszone w całości lub częściowo tylko za pozwoleniem prezydenta dумы, jeśli tajne posiedzenie odbyło się na jego zarządzenie, albo ministra względnie szefa departamentu, jeśli tajne posiedzenie odbyło się z jego inicjatywy.

Artykuł XLVI. Minister, względnie przełożony oddziału, może w każdym stadium cofnąć z pod obrad dумы przedłożoną dumie przez niego sprawę. Odnosnie do kwestyj, poruszonych przez własną legislacyjną inicjatywę dумы, to może minister lub szef departamentu tylko je wówczas cofnąć, jeżeli plenarne posiedzenie dумы przyzwoli na takie zarządzenie.

Artykuł XLVII. Za uchwałę dумы należy uważać każde zapatrywanie posiedzenia plenarnego, poparte przez większość członków. W te rezolucyi niegodzenie się dумы na przedłożony projekt ustawy ma być kategorięcznie wypowiedziane; przedłożone przez dumą zmiany mają być w dokładny sposób sformułowane.

Artykuł XLVIII. Przez dumą przedyskutowane projekty ustaw będą przedkładane radzie państwa wraz z odpowiednią uchwałą. Po obradach w radzie państwa będzie tejsze uchwałą wraz z uchwałą dумы przedkładaną cesarzowi, wyjąwszy wypadku, wymienionego w artykule XLIX.

Artykuł XLIX. Projekty ustaw, odrzucone 2/3 większością głosów na plenarnych posiedzeniach dумы i rady państwa, zostaną odesłane do odnośnego ministerstwa, celem ponownego przedyskutowania i ponownego przedłożenia do ustawowych obrad, w razie, jeżeli cesarz się zgodzi.

Artykuł L. W razie, gdyby rada państwa (Gosudarstwiennij sowiet) nie mogła przyjąć uchwały dумы, może być odnośna sprawa na podstawie uchwały plenarnego posiedzenia rady państwa przedłożona specjalnej komisji, której członkowie będą wybierani na pełnych posiedzeniach dумы i rady państwa, z obu ciał w równej liczbie. Ta komisya pracuje pod przewodnictwem prezydenta rady państwa lub przewodniczącego jednego z departamentów, i ma na celu doprowadzenie do pogodzenia zapatrywania rady państwa i uchwały dумы.

Artykuł LI. Elaborat specjalnej komisji, zawierający porozumienie, zostaje przedłożony naprzód plenarnemu posiedzeniu dумы, a następnie plenarnemu posiedzeniu rady państwa. Jeżeli specjalna komisya nie osiągnie porozumienia, ma być sprawa bezpośrednio odesłana na plenarne posiedzenie rady państwa.

Artykuł LII. W razie niemożności odbycia posiedzenia dумы z powodu niedostatecznej liczby członków, obrady będą odłożone na następne posiedzenie, które ma się odbyć najdalej do 2 tygodni potem. Jeżeli po upływie tego terminu kwestya znowu z powodu niedostatecznej liczby obecnych nie będzie mogła przyjść pod dyskusję, to dotyczący minister ma prawo odnośną sprawę przedłożyć radzie państwa bez konieczności powzięcia uchwały.

Artykuł LIII. Jeżeli car uzna obrady dумы nad przydzielonym jej przedmiotem za zbyt rozwickle, ma rada państwa wyznaczyć ostateczny termin, do którego duma ma powziąć uchwałę. Gdyby duma do oznaczonego terminu nie powzięła uchwały, to rada państwa będzie mogła obradować nad dotyczącą kwestyą bez potrzeby uchwały dумы.

Artykuł LIV. Wnioski o zmianę istniejących ustaw lub istniejącego projektu ustawy muszą być doręczone pisemnie prezydentowi dумы przez członków dумы. Jeżeli podobny wniosek jest podpisany przynajmniej przez 30 członków, musi prezydent ten wniosek przydzielić pod obrady odpowiedniej komisji.

Artykuł LV. Czas obrad nad podobnymi wnioskami musi być podany do wiadomości

ANATOL FRANCE.

SĘDZIA.

Znałem surowego sędziego. Nazywał się Tomasz de Maulan i pochodził z drobnej szlachty. Za czasów prezydentury Mac-Mahona obrał sobie karierę sądowniczą, w nadziei, że pewnego pięknego dnia spełniać będzie swoje obowiązki w imieniu króla. Zasady swoje mógł uważać za niewzruszone, ponieważ nigdy ich nie poruszał. Skoro się tylko dotknie pewnej zasady, okazuje się, że nie jest ona wcale zasadą. Tomasz de Maulan chronił starannie swoje zasady religijne i społeczne od własnej ciekawości.

Był on sędzią pokoju w miasteczku X, gdzie swego czasu mieszkałem. Powierzchność jego budziła szacunek, a nawet niejaką sympatyę. Miał złotą twarz i długie, chude ciało, na którym skóra ściśle obciągała kości. Jego nadzwyczajna prostota nadała mu pozór szlachetności. Pozwalał się nazywać poprostu „panem Tomaszem“, nie żeby lekceważył swoje szlachectwo, lecz ponieważ uważał się za zbyt ubogiego, aby je godnie reprezentować. Dość z nim przestałem, aby się przekonać, że jego dusza har-

monizowała z powierzchownością. Przy ograniczonej inteligencji i słabem ciele, odznaczał się wielkimi cnotami. Ale miałem sposobność zauważyć, że właśnie jego uczciwość i wygórowane pojęcie o swoich obowiązkach czyniły go bezlistnym i pozbawiały niekiedy wszelkiej jasności pojęć. Ponieważ był nadzwyczaj pobożny, więc w duszy jego — chociaż nie zdawał sobie z tego sprawy — pojęcie grzechu i odkupienia pokrywały się z pojęciem winy i kary. Widoczne było, że karze winnych z przyjemnem poczuciem, że ich oczyszcza z grzechu. Na sprawiedliwość ludzką zapatrywał się, jako na słaby, ale bądź co bądź piękny odbłask sprawiedliwości Boskiej. Już w dzieciństwie uczono go, że cierpienie jest niezmiernie zbawienne, że zawiera w sobie i wielką zasługę i cnotę i odkupienie. Wierzył w to święcie i mniemał, że ci, co zgrzeszyli, muszą cierpieć. Lubił karać, było to wyrazem jego dobroci. Podobnie, jak zwykł dziękować Bogu, że mu zyskał ból zębów i kolki za grzechy i gwoli wiecznego zbawienia, podobnie wymierzał żebrakom i włóczęgom kary więzienne i pieniężne, niby dobrodziejstwo i pomoc. Z katechizmu zaczerpnął filozofię prawa i z nadmiaru sprawiedliwości i prostoty duszy — był bez litości. Nie można powiedzieć, żeby był okrutny, ale był bez uczucia. O cierpieniach ludzkich nie miał konkretnego, fizycz-

nego przedstawienia, jeno pojęcie moralne i dogmatyczne.

Miał mistyczną nieco predylekcyę do systemu celkowego. Pewnego razu z radosnem wzruszeniem pokazywał mi piękne więzienie, świeżo wybudowane w jego okręgu: wielki, biały gmach, czysty, milczący i straszny. Cele były uszeregowane w krag koło wieży strażniczej. Wyglądało to jak laboratorium, zbudowane przez waryatów w celu fabrykowania waryatów. W rzeczy samej, tylko szaleńcy mogli wymyśleć ten system, aby złożyć, którego chcą poprawić, poddawać torturze i doprowadzać go do szaleństwa i wściekłości.

Pan Tomasz sądził inaczej. Z zadowoleniem, w milczeniu przypatrywał się tym straszliwym celom. Sądził o tem na swój sposób: mniemał, że więzień nigdy nie jest sam, bo Bóg jest z nim, i jego spokojny, zadowolony wzrok, zdawało się, mówił: „Wsadziłem tam pięciu, czy sześciu, którzy są teraz samiuteńcy w obliczu Stwórcy swego i Najwyższego Sędziego. Los pozazdrośczenia godny“.

Ten sam urzędnik w niektórych wypadkach prowadził śledztwo np. w sprawie pewnego naucejcia. Było to właśnie w tym czasie, kiedy nauczyciele świeccy i duchowni prowadzili ze sobą walkę. Republikanie napadali na ciemnotę i brutalność nauczycieli-

zakonników, na co pismo kterykalne odpowiedziało zadenuncyowaniem jednego nauczyciela świeckiego, że położył raz dziecko na rozpalonym piecu. W arystokratycznych kołach wiejskich uwierzono temu. Dopóty opowiadało sobie to zdarzenie ze wszystkimi oburzającymi szczegółami, aż pogłoska doszła do uszu sprawiedliwości.

Jako człowiek uczciwy, pan Tomasz nigdy nie powodował się swemi namietnościami, gdyby je uznawał za takie. Ale że one były natury religijnej, uznawał je za głos obowiązku. Był przekonany, że powinien wysłuchać skarg, skierowanych przeciwko szkole bez Boga i nie zdawał sobie sprawy, z jakim zapalem wzięł się do tego. Muszę zaznaczyć, że sprawę prowadził z pedantyczną starannością i z wielkim nakładem pracy i osiągnął zdumiewające rezultaty. Trzydzieścioro dzieci szkolnych, gruntownie rozpytanych, z początku odpowiadało bardzo źle, potem nieco lepiej i wkońcu całkiem dobrze. Przesłuchiwane w ciągu całego miesiąca, odpowiadały wkońcu tak dobrze, że wszystkie mówiły to samo. Trzydzieści zeznań było zupełnie i dosłownie zgodnych. Te same dzieci, które pierwszego dnia odpowiedziały, że nic nie widziały, mówiły teraz w tych samych wyrażeniach, że widziały, jak małego uciuka posadzono nagą tylną częścią ciała na rozpalony piec.

SKŁADKI

Na fundusz prasowy „Naprzodu“ złożyli: Przez pomysłkę więcej pobrane 1 K 28 h.

Na pomoc zaborowi rosyjskiemu złożyli: Pracujący: w fabryce cygar 217, w drukarni Koziańskiego 1-20, w drukarni Teodorczyka 6-62, Anczyka 4-50. Stuchacz zakupiańskich wyższych kursów wakacyjnych złożyli po drugim akcie sztuki mojej „Mocarz“ odegranej w Zakopanem dnia 14 b. m. za pośrednictwem W. Feldmana, na ręce moje z przeznaczeniem tej sumy na akcję bojową w Królestwie, Stanisław Brzozowski 80.—. Poprzednio wykazano 5551 K 31 h. Razem 5645 K 80 h.

Ze stowarzyszeń i zgrupowań.

Wielki festyn „japoński“ połączony z koncertem Chóru robotniczego odbędzie się w niedzielę dnia 20 b. m. staraniem stow. „Chór robotniczy“ w Krakowie w ogrodzie p. Męskiej na Woli Justowskiej. Muzyka wojskowa. Podczas festynu wystąpi orkiestra mandolinistów. Strzelnica japońska funkcyjowa będzie w czasie całego festynu, jak również herbaciarnia i owocarnia japońska. Zakończy festyn „Noc japońska“, podczas której odbywać się będą tańce przy rzeźbistym oświetleniu ogrodu lampionami, pochodniami oraz ogniem bengalskim. Wstęp 20 ct. Bilety wcześniej nabywać można u każdego członka „Chóru“. W razie niepogody festyn odbędzie się w następną niedzielę.

Poufne zgromadzenie robotników kuśnierskich w Krakowie odbędzie się w niedzielę 20 b. m. o godz.

10 rano w sali Związku stow. rob., Mały Rynek 6, II. piętro.

Zgromadzenie robotników młodocianych chrześcijańskich w Krakowie odbędzie się w niedzielę 20 b. m. o godzinie 7 wieczorem w lokalu przy ulicy Starowińskiej 42.

Lwów. Zarząd stow. rob. „Siła“ podaje do wiadomości, że stowarzyszenie mieści się tymczasowo w lokalu stowarzyszenia pomocników handlowych (pasaż Mikolascha, I. p.), gdzie też członkowie „Siły“ korzystają z gazet i pism. Tam też przyjmuje się zgłoszenia na członków co dnia od 8-9 wieczorem, w sobotę od 11-1 i od 8-9, w niedzielę od 11-1.

Wiedeń. Stow. rob. polskich „Siła“ urządza w niedzielę 20 b. m. w sali p. Hegera, Margarethenplatz 7, przedstawienie amatorskie, odegraną będzie sztuka p. t. „Gramatyka“. Początek przedstawienia o godzinie 6 wieczorem, po przedstawieniu tańce. Wstęp 40 h.

NADESLANE.

(Za dśiał ten redakcyja nie odpowiada.)

Dr B. GRÜNHUT

sekundaryusz szpitala św. Łazarza, powrócił i ordynuje jak dawniej ulica Dietlowska 43.

Advertisement for Kathreiner's coffee. Includes an illustration of a woman and a child. Text: 'Kathreiner's kawa słodowa nie powinna w żadnym domu przy przeprawianiu kawy zabraknąć. Żądać tylko oryginalne paczki z nazwiskiem KATHREINER.'

CHŁOPCÓW do roznoszenia dziennika poszukuje administracyja „Naprzodu“, Sławkowska 29.

Wróciłem Dr Baschkopf, lekarz chorób skórnych i wenerycznych. — Ordynuje od godziny 8—11 i 2—5. Ulica Floryańska 25.

Dr ARTUR FROMMER I. sekundaryusz oddz. chir. szp. św. Łazarza ordynuje obecnie ulica Radziwiłłowska Nr. 31 (róg ulicy Lubiec) od godz. 3—4 popołudniu. — Nr. telefonu 81.

ZAKŁAD ROENTGENOWSKI zaopatrzony w najnowsze przyrządy do prześwietlania i fotografowania oraz do leczenia chorób skórnych.

Robotnicy! Uczęszczajcie tylko do tych lokalów, gdzie abonują „Naprzód“.

Za treść ogłoszeń redakcyja nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności. Ceny ogłoszeń w nagłówku.

Wydawnictwa Spółki Nakładowej „Książka“.

Prawie wszystkie zakazane w zaborze rosyjskim.

- Bios Wilhelm. Rewolucya Francuska. Z 2 rycinami. Dwa tomy. (Na cienkim papierze 2 tomy w jednym). Cena 12 koron.
Feldman W. O Rosyi. Cena 1 korona.
Informator. Stronnictwa polityczne w Królestwie Polskiem. Cena 2 korony.
Kalthoff Albert. Swiatopogląd religijny. Cena 3 korony 20 halery.
Kasprowicz Jan. Chrystus. Poemat społeczno-religijny. Cena 3 korony w oprawie.
Mańkowski Mieczysław. U stóp szubienicy. Urywek ze wspomnień więziennych „proletaryatczyka“. Cena 60 halery.
Marks-Engels-Liebnecht. Odbudowanie Polski. (Zbiór artykułów o kwestyi polskiej). Cena 2 korony.
Narkiewicz-Jodko i Szymon Dyksta. Polski Socjalizm Utopijny na emigracyi. (Dwie rozprawy). Cena 1 korona 20 halery.
Orkan Władysław. Herkules nowożytny i inne wesole rzeczy. (Zbiór nowel). Cena 2 K.
Orkan Władysław. Ofiara. Fragment w 3 aktach z 1846 roku. Cena 1 kor. 50 hal.
Orkan Władysław. Wina i Kara. Tragedya w 3 aktach. Cena 2 kor.
Płochocki Leon. Rosyjskie partye polityczne i ich stosunek do sprawy polskiej. (Treść: Przedmowa. — 1881—1903. — Rosyjskie stronnictwa polityczne w przededniu wojny. — Stronnictwa podczas wojny. — Stronnictwa rosyjskie wobec sprawy polskiej. — Dodatki). Cena 3 korony.
Stepniak S. Losy nihilisty. Romans z przedmową Jerzego Brandesa. Cena 6 kor.
Verhaeren E. Jutrznie. Dramat społeczny. Przekład Maryi Markowskiej. Cena 2 kor.
Czapla. Carski poemat, napisał Tadeusz — Wski. Cena 1 korona.
Gierszyński Henryk dr. Emigracya i Skarb Narodowy. Cena 20 hal.
Luśnia Michał. Jak się narodził rząd? (Wydawnictwo Związku Postępowej Młodzieży Polskiej z funduszu imienia H. Bukowskiego). Cena 60 halery.
Rocznik Związku Postępowej Młodzieży Polskiej. Rocznik I. 1905. Cena 1 korona.
Rops F. Porządek panuje w Warszawie. (Wspaniała heliografura). Cena 7 koron 50 halery.
Zmowa Powszechna przeciw rządowi. (Wydawnictwo Ludowego Koła Oświaty). Cena 30 halery.

Do nabycia we wszystkich księgarniach. 425

6 miesięcy na próbę!

3 miesiące kredytu! Całkiem darmo! i tym podobnych krzykliwych reklam nie potrzebuje moja znana w świecie firma do zalecania swoich zegarków. Wysyłam już od lat ku zupełnemu zadowoleniu mojej prywatnej klienteli moje prawdziwe amerykańskie antymagnetyczne systemu

Roskopf-Patent-Anker-Remontoir Zegarek Nr. 99 z plombą w oprawie czarnej imit. stalowej lub nikiel, patent. tarcza emaliowana, idący przez 36 godzin, dokładnie repasowany, wraz z 3-let. poświadczaniem gwarancyjnym we futerales jelonkowym, z łańcuszkiem niklowym i po cenie złr. 225, 3 sztuki złr. 650, 6 sztuk złr. 1250. Tensam zegarek z podwójną kopertą złr. 350. Tanie zegarki „System-Roskopf“ bez plomby, jak te, które sprzedają drobni zegarmistrze i handlarze, sztuka po 1 złr. 75 ct. Pieniądże z powrotem! lub wymiana także po 6 miesiącach w nieuszkodzonym stanie dopuszczalna. — Wysyłka za zaliczką lub poprzedniem nadesłaniem pieniędzy przez

Pierwszą fabrykę zegarków HANNS KONRAD W BRÜX 636, (Czechy).

c. k. sądownie zaprzysiężony rzeczoznawca. Odnaczony c. k. orłem, złotymi i srebrnymi medalami wystawowymi i 100.000 pism z uznaniem. Bogato ilustrowane cenniki z przeszło 600 zdjęciami zostają na żądanie darmo i oplatnie wysłane.

Ostrzeżenie.

Wobec naśladownictw maszyn do szycia, wyrabianych na sposób jednego z naszych najstarszych systemów, a oferowanych przez firmy konkurencyjne, jako maszyny Singera, lub też ulepszone Singera, zwracamy uwagę, że wyroby te nie są oryginalnymi Singera maszynami do szycia, oraz, że nie pochodzą z naszej fabryki. Światowo znane oryginalne Singera maszyny do szycianabyć można li tylko w naszych składach; kto zatem nabyć chce dobrą maszynę do szycia, powinien dokładnie poinformować się, czy takowa pochodzi z naszej firmy, niemniej nie zadawałnic się wymijającymi odpowiedziami.

Zwracamy także szczególną uwagę na ochronną markę, naśladowaną często przez konkurencyję w ludzający sposób dla zbałamucenia kupującego.

SINGER KO. TOW. AKCYJNE MASZYN DO SZYCIA Kraków: ul. Szpitalna 40 naprzeciw teatru miejskiego, Kazimierz, ulica Wolnica 11.

Filie w Zachodniej Galicyi: Tarnów: ul. Wałowa 13, Rzeszów: Trzeciego Maja 5, Nowy Sącz: ul. Jagiellońska, Chrzanów: ulica Mickiewicza. Filie na Śląsku austr.: Bielsko: ul. Kolejowa 2a; Freiwaldau: Rudolfsplatz 170; Cieszyn: ul. Stefania 38; Opawa: Speergasse 5.

Największy skład Singera Maszyn do szycia i haftu R. Pawłowskiego dawnej J. Iwanickiego w Krakowie, Rynek główny 18.

Poleca maszynę najnowszej konstrukcyi, ręczną od 30 do 65 złr. nożną od 40 do 120 złr. gotówką 10 proc. taniej. Bezpłatna maszyna haftowa osobnych, robot sznurkowych i wszelkiego szycia maszynowego. — Uwaga! W innych składach sprzedawane maszyny do szycia są jednego z dawniejszych systemów: nielko-ramienne, ciężko i głośno szycące, i nie mają nie wspomnianego z moją najnowszą konstrukcyi, z wszelkimi nieporozumieniami, ciężko i lekko szycącymi maszynami Singera modelu z r. 1902, który pod względem dobroci, trwałości i dokładności, żadne inne w przybliżeniu dorównać nie mogą. Nowość! Singera maszyny do szycia i haftu, które bez docierania płyt i zmieniania zębów, przyrządzą się do haftu. Cenniki darmo i oplatnie.

Proszę zawsze żądać WYROBU krajowego Munka oszczędzające, jędrne mydło z „nosorożcem“ lub „kosą“ z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki mydła i świec Szymona Munka w Zywiecu 433 (założonej w roku 1846). Próbkę i cenniki darmo.

Instalacje i Blacharstwo Wodociągi, Ogrzewania, Gazowe Oświetlenia

ornamenta, dachy, kopuły, wieże, gzymsy, okna, ozdoby z blachy itd., łazienki, wanny, tusze, klozety, pompy, gromochrony, telefony, dzwonki elektr. i t. d. wykonuje fachowo, praktycznie i tanio konces. firma JULIAN TOKAR, KRAKÓW ulica św. Jana 10 (Grand Hotel). 384

Starym i młodemu mężczyznom poleca się pismo, które się pojawiło w nowym powiększonym wydaniu, rady medycyny Dra Müllera c rozstroju systemu nerwowego i seksualnego jakoteż o gruntownem wyleczeniu tegoż. Oplatna przesyłka w kopercie za 1 kor. 20 hal. w markach pocztowych. Curt Röber, Braunschweig.

ZAKŁAD JUBILERSKI Seweryna zoldaniego w Krakowie ul. Mikołajska Nr. 28 (obok policyi) Przyjmuje wszelkie zamówienia i reparaoye. Przekłtuwa uszy maszynką. 368 Specyalna pracownia ślubnych obrączek.

Globus - wyciąg do czyszczenia

Najlepsze i najtańsze źródło! ROWERY

znakomitej dobroci, najnowszej konstrukcyi, m. „Atilla“, drogowe lub półwysięgowe z wszelkimi przyborami, model 1905, acetylenową latarką, dzwonkiem i przynależnościami, z gwarancją. Cena 110 kor. Damski 140 kor. Na żądanie koło swobodne (freilauf) z hamulcem 24 kor. Używane rowery po kor. 55, 65, 75 i 85. Na dowód najściślejszej

rzetelności gotów jestem rowery i części składowe za zadatkami 15 kor. i po otrzymaniu reszty sumy przysłać do obejrzenia i jeśli się nie spodoba i jeśli zamawiający poniesie koszt przewozu tam i z powrotem, zamienić rower na inny lub należytość zwrócić. Weże kor. 4 i 5. Płaszcze kor. 6, 7, 9. Francuskie klucze h. 60, 80 i 1 kor. Pompy 80 h., teleskopowe k. 2, nożne k. 4. Lampka acetylenowa kor. 3, 4, lampka „Scharlach“ kor. 6-50, lampka świecowa kor. 5, lampki olejowe kor. 1, 2 i 3, lampki naftowe kor. 7-50. Pedaly kor. 3-60 i 4. Siodło kor. 3, 4, 5. Torba lak emaliowy 65 hal. trójkątna kor. 1-50. Oliwiarka 20 hal. Klipsy pedałów 60 hal. Klódka do zamykania koła wraz z łańcuszkiem kor. 1-50 Podstawka na koło kor. 2-50. Rączki korkowe 60 hal. Puszka do naprawek 80 hal. etc. „Citonicel“ szybko niknący, puszka kor. 1-70. Lak do emal. 80 hal. Wypłata ratami wykluczona! Wszelkie inne istniejące przybory po najniższych cenach. Ilustrow. cenniki powołującym się na „Naprzód“ darmo. Wielki katalog rowerów i części składowych za nadesłaniem 60 hal. w markach. 436 M. RUNDBAKIN, Wier, IX 1, Liechtensteinstrasse 23. — Koresp. polska.

Najpiękniejsze pismo

mogą sobie wyrobić tak Panowie jako też Panie podług mojej od dawna wypróbowanej metody i to w najkrótszym czasie.

L. Apel, kaligraf ul. Sebastjana 1. 15, parter.

Dachówki

trwałe, szczelne, lekkie i piękne, dostarcza tanio Kampel, Lwów, Mickiewicza 18.

SINGERA maszyny do szycia

znakomitej jakości, sprzedają z 5-letnią gwarancją, na wypłat w małych ratach —

NIEMETZ I S-ka W KRAKOWIE SZEWSKA 2, PIERWSZY DOM OD RYNKU Przyjmują się wszelkie naprawy CENY NISKIE. 147

ANTONI JAROSZ PRACOWNIA I SKŁAD KAPELUSZY

Kraków, ul. Sławkowska 1. 11 (obok Grand Hotelu) w podwórku poleca wielki wybór kapeluszy na każdą porę roku.

Przyjmuje wszelkie reparaoye kapeluszy męskich, damskich i dziecięcych, do odnawiania, prasowania i przerabiania na najmodniejsze fasony, słomkowe i filcowe do prania i farbowania, cylindry prasuje na poczekaniu. Wykonanie dokładne i szybkie, ceny niskie. 397

Mechanika

obznajomionego z działem maszyn do szycia oraz

uczni do praktyki

przyjmie natychmiast 443 Jan Poje, mechanik Kraków, ul. Starowińska 1. 1.

Kto szuka zajęcia, kto szuka ubocznego zatrudnienia, kto się stara o samodzielne stanowisko, kto chce zarobić pieniądze niech bezwzględnie napisze korespondentkę do Chem. Industrie-Werk I. Russo. Siebenhirten 77 b. Wier i niechaj zażąda bezpłatnego przysłania ilustrowanego katalogu. „Moja egzystencyja zawdzięcza Panom“ Ig. M. i A. „Żałuję, że nie znał przedtem adresu Panów“. F. L. i. W. Podobnych oświadczeń setki.

SZEWCY

znajdą przy dokładnym wykonaniu porocznych robót, stałe zatrudnienie. Jesteśmy także zdecydowani i na prowincję wysłać roboty do wykonania, jednakże za pierwotnym osobistym zgłoszeniem. 454 M. FINKER i SPIRA Kraków, ul. Grodzka 62.

Wyższa Szkoła hadlowa w Krakowie

z prawem publiczności i jednorocznej służby wojsk. (rozp. c. k. Minist. wyzn. i ośw. z dn. 19 maja L. 9597 i rozp. c. k. Minist. obrony kraj. z dnia 19 listopada 1901 r. L. 39920 II.), przeznaczona jest dla młodzieńców, którzy zamierzają poświęcić się zawodowi handlowemu w większych zakładach handlowych lub finansowych.

Szkoła ma 4-letni program nauki szkolnej. Warunki przyjęcia są: ukończona niższa szkoła średnia lub III. klasa wydziałowa z postępowaniem co najmniej dobrym z języka wykładowego, historii i geografii, historii naturalnej, fizyki i arytmetyki, i z egzaminem wstępnym z języka polskiego, rachunków i algebry.

Z wyższą szkołą handlową połączona jest szkoła handlowa uzupełniająca, której celem jest uzupełnienie naukowe praktyki handlowej uczniów. Program naukowy tej szkoły obejmuje trzy lata nauki (popołudniowej codziennie od 2-4). Do szkoły tej będą przyjęci uczniowie, którzy ukończyli a) piątą klasę ludową, lub b) naukę w ogólnej szkole uzupełniającej, lub c) przy egzaminie wstępnym okazał wiadomości odpowiadające warunkowi a) lub b).

Wpisy do obu szkół odbędą się w dniach od 25-30 czerwca i od 1-5 września b. r. od godziny 9-tej do 11-tej rano. 431

Ulica Sienna Nr. 16, pierwsze piętro.

WĘGIERSKA
Różana Papryka Szegedyńska, najlepsza, słodka, ręczna za prawdziwość, uznanej znakomitej jakości, własnego wyrobu kg. za 5 K Wysyłka za zaliczką, począwszy od 1 kg. opłatnie. Dalsze specjalności: Słonina, węglerskiej salamii i t. p. btańno..
 Dam wysyłkowy różnorodnych produktów krajowych Haupt A. Rudolf Bpest, VII, Ovodag 22/k. u. VI.

Moje tanie ceny wzbudzają sensację!
 Niklowy Remontoir kieszonkowy z marką System Roskopf 36 godzin idący wraz z pięknym łańcuszkiem zlr. 1.95, trzy sztuki zlr. 5.50, sześć sztuk zlr. 8.50. Srebrny Roskopf o 3 kopertach bardzo silny zlr. 6.—. Stalowy damski rem. zlr. 2.75. Srebrny damski zegarek zlr. 3.90. Budzik najlepszy zlr. 10.—. Łańcuszki srebrne od zlr. 1.—. Zegarki damskie złote od zlr. 10.—.
 Bogato ilustrowane cenniki na żądanie darmo i opłatnie.
Ignacy Cypres, Kraków ul. Floryańska 49

Darmo i opłatnie wysyłam każdemu swój wielki bogato ilust. cennik dobrych, a tanich instrumentów muzycznych oraz ZABAWEK wszelkiego rodzaju.

A. SCHEUER
 Dom eksportowy towarów muzycznych w Krakowie, ul. Grodzka 1. 59/7.

POSADY
 dla 2 kancelistów i 15 strażników kolejowych, 2 urzędników gospod., 1 gajowego, 2 ogrodników, 2 służących, 4 ślusarzy, 2 maszynistów, 2 monterów, 2 kucharek (na 12 zlr. i całe utrzymanie) oraz wiele innych wolnych posad wskazuje:
Filia Austro-Węg. Oznajmiociela wolnych posad.
 Cieszyń, ul. Kolejowa 1.
 (Odpowiada za dołączeniem marki). 453

LOUVRE
 Rynek 41, Linia A-B
 poleca
 Bieliznę męską
 Krawaty, Rękawiczki
 Kapelusze, Cylindry
 Pończochy, Skarpetki
 Torby, Torebki, redceci
 Necessary do podróży
 Parasole, Laski
 Pngilaresy, Tytonierki
 Wyroby galanteryjne i skórkowe
Główny skład zabawek
 Ceny najniższe i bezkonkurencyjne.

Proszę żądać gratis i franco
 mego bogato ilustrowanego cennika z przeszło 1000 obitkami zegarków, wyrobów srebrnych i złotych
HANN S KONRAD
 PIERWSZA FABRYKA ZEGARKÓW w Brzcu Nr. 802 (Czechy).
 Prawdziwy niklowy kotw. remont. wraz z łańcuszkiem zlr. 2.25, 3 zegarki zlr. 6.50. Tenże z podwójną kopertą zlr. 3.50. Niklowy budzik zlr. 1.45, 3 sztuki zlr. 4.—, w nocy z świecą tarczą zlr. 1.65, 3 szt. zlr. 4.50. Nie ma ryzyka! Dowlona wymiana, lub zwrot pieniędzy. 215

Pensjonat „Ukraina“
 ul. Karmelitka 1. 40, II. piętro pokoje umeblowane z całodziennym utrzymaniem dla Gości stałych i przejezdnych. Tamże **Obiady** smaczne i zdrowe, w domu i na miasto. — Ceny umiarkowane. 344

Pierwszy krajowy skład hurtowny i częściowy Gramofonów i Fonografów
JÓZEFA WEKSLERA
 w Krakowie, ulica Grodzka 1. 71
 poleca taniej niż wszędzie we wielkim wyborze Gramofony, Fonografy, płyty i walce najnowszych zdjęć.
 Cenniki darmo i opłatnie.
 Ceny bardzo przystępne.
 Gramofon koncertowy z 10 płytami zlr. 35.—.
 Fonograf koncertowy z 5 walcami „ 8.—.
 Części składowe zawsze na składzie. — Reparatywy wykonuje się dokładnie i szybko po cenach umiarkowanych. — Zamówienia z prowincyi uskutecznią się odwrotną pocztą.

Nie jest tajemnicą!
 (Sècret publique)

Ulgi w spłatach wedle umowy!

że renomowana i wszechstronnie

z tanioci znana firma

„Au Louvre“ we Lwowie
 sprzedaje na spłaty częściowe wszystkim dobrze sytuowanym Osobom (bez względu na stan lub rangę) bluzki, halki, szlafroki, matynki, fartuszek, konfekcyę dzieciinną i dla chłopców, parasole i parasolki, rękawiczki, pończochy i towary pończoszkowe, szyfony, towary lniane, bieliznę stołową, bieliznę męską, damską i dzieciinną, jak również dywany, portyery, firanki, chodniki, kołdry, kapy na stół i łóżka, ceraty, linoleum i wszelkie do urządzenia potrzebne artykuły dekoracyjne.
 Listy należy adresować:
Dom Towarowy „Au Louvre“ we Lwowie, Sykstuska 6.
 Nasza nowo otworzona filia nowości damskich i dzieciennych znajduje się przy ulicy Halickiej L. 19.

Ruch Wychodźców z Galicyi i Bukowiny przez Tryest
 Jazda przez Tryest do Nowego Jorku i wszelkich miejscowości Północnej Ameryki w wykwinie urządzonej pierwszorzędnymi parowcami.
Zjednoczone austr. akcyjne Tow. żeglugi w Tryeście

„AUSTRO AMERICANA“
 jako jedyne austriackie Towarzystwo żegluzne, które na mocy rozporządzenia ministerialnego z dnia 30 kwietnia 1904 r. l. 21.903 upoważnione zostało do tworzenia agencji i zastępstw, ustanowiło **Generalną agencję dla Galicyi i Bukowiny** — i upoważniło ją do zorganizowania poszczególnych agencji. — Zadaniem tej organizacji jest: oprzeć swą działalność na rzetelnej podstawie, ochronić wychodźców od wszelkiego wyzysku i skierować ruch wychodźców o ile możliwości przez austriacki port Tryest. Towarzystwo i jego agenci mają czuwać nad tem, ażeby pasażerowie płacili tylko oznaczone przez Zarząd ceny jazdy i otrzymywali możliwie najlepszy wikt i utrzymanie.
 Wszelkich wyjaśnień udziela oraz sprzedaje kart załatwiają:
 Generalna Agencja: Goldlust i Ska w Krakowie, ul. Lubicz 7 oraz w Brodach, Podwołoczyskach, Czerniowcach, Nadbrzeziu, Szezakowej. — oraz **Generalna Agencja we Lwowie, Błonia 2 i prowincjonalne agencje.**

„ZORZA“
ZAKŁAD REPRODUKCYI ARTYSTYCZNEJ
 Kraków, ul. św. Krzyża L. 7 * Nr telefonu 638.
 dla autotypii, cynkotypii, światłodruku, heliografury, fotografii reprodukcyjnej, druku trójbarwnego, fotolitografii, węglodruku; przyjmuje do odbijania akwaforty, wykonywa szybko klisze dla pism ilustrowanych, wydawnictw artystycznych, katalogów, cenników, plakatów, kart widokowych i t. d., nie ustępując pod względem dobroci pierwszorzędn. pracom zagranicznym. Długoletnie studia fachowe i doświadczenie nabyte w pierwszorzędnym zakładach zagranicznych, przy artystycznym wykształceniu kierownika oraz wyzyskaniu najnowszych zdobyczy techniki reprodukcyjnej, dają rękojmię zaspokojenia najwybredniejszych wymagań.

Przez Wysokie ok. Namieśtnictwo koncesyonowane
Biuro podróży Zofii Biesiadeckiej
 Oświęcim (dworzec) sprzedaje bilety okrętowe do Ameryki
 I., II. i III. klasy dla parostatków pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei północno-amerykańskich we wszystkich kierunkach.
 Ceny ściśle wedle taryf okrętowych i kolejowych.
BILETY OKRĘTOWE do KANADY i bilety kolejowe kanadyjskie.
 Prospekty darmo i opłatnie.

Zupełnego przekonania że balsam i maść centyfolowa aptekarza **A. Thierry'ego** są środkami niedoścignionymi w działaniu przy wszystkich cierpieniach wewnętrznych, influenzy, katarach, kurozach i zapaleniach wszelkiego rodzaju, osłabieniach, zaburzeniach w trawieniu, ranach, abscesach oraz uszkodzeniach ciała i t. p., można natychmiast nabrać przez sprowadzenie bezpłatnie przy zamówieniu balsamu, lub na życzenie osobno, książki, jako poradnika domowego, zawierającej tysiące oryginalnych pism dziękczynnych. — 12 małych lub 6 podwójnych flaszek balsamu K 5.—, 60 małych lub 30 podwójnych flaszek K 15.—, 2 cegietki maści centyfolowej K 3.60, opłatnie ze skrzyńką. Proszę adresować:
Aptekarz A. Thierry w Pregrada obok Rohitsch-Sauerbrum.
 Falszerze i odsprzedający naśladowaictwa będą sądownie ścigani.

Ostrzeżenie przed bezwartościowemi naśladownictwami!
KUNEROL
 z poręczeń. najczyściejszy tłuszcz roślinny z orzechów kokosowych, zawierający 100% tłuszczu. Żądać „KUNEROLU“ w każdym lepszym handlu spożywczym. Do miejscowości gdzie niema „KUNEROLU“ wysyłamy na próbę około 5 kilg. brutto po cenie Kor. 6.50 opłatnie do każdej stacyi poczt aust. węg. za zaliczką. Dla hurtowników specjalne ceny. Broszurki i świadectwa lekarzy darmo.
 Najstarsza i największa fabryka tłuszczu roślinnego w monarchii Emanuel Khuner & Sohn, Wien XIV/2.
 k. u. k. Hof-Lieferanten.

Z dawien dawna znaną ze swej dobroci i zapachu prawdziwą
Herbatę rosyjską
 zbioru majowego, poleca handel
W. Adamowicza w Brodach
 (na pograniczu rosyjskiem)
 „Familijna“ bardzo dobra zlr. 1.40
 „Melange de Moskau“ w oryg. opak. „ 2.50
 „Imperial“ Cesarska w oryg. opak. „ 3.50
 „Okrochny“ z najlep. herb. kwiat. „ 1.20
 Grzybki litewskie tegoroczne kilo „ 3.—